

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

-

MODERN AND CONTEMPORARY HISTORY
AND HISTORY OF ART

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2020-2021

ΑΘΗΝΑ 2020

Επιμέλεια Οδηγού Σπουδών

Επικ. καθηγ. Βάσω Σειρηνίδου
Χριστίνα Κούκου

Πληροφορίες/Επικοινωνία

Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών
Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Φιλοσοφική Σχολή
Γραφείο 404
Αρ. τηλ: 210 7277319, 210 7277887
Ηλ. διεύθυνση: PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr
Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου
Τ.Κ. 15784 ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ(ΣΕΜΣ).....	4
2. ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	5
3. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	6
4. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	17
5. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	19
6. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.....	20
7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ.....	21
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	49

**ΣΥΝΘΕΣΗ
ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Πρόεδρος -

Διευθύντρια ΠΜΣ

Νικολέττα Γιαντσή-Μελετιάδη, Αναπλ. Καθηγήτρια

Αναπληρώτρια

Διευθύντρια

Μαρία Παπαθανασίου, Αναπλ. Καθηγήτρια

Μέλη

Σπορίδων Πλουμίδης, Αναπλ. Καθηγητής

Βασιλική Σειρηνίδου, Επίκ. Καθηγήτρια

Δημήτρης Παυλόπουλος, Αναπλ. Καθηγητής

Μαρία Δ. Ευθυμίου, Καθηγήτρια

Γραμματειακή Υποστήριξη

Χριστίνα Κούκου

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ
ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

- Κώστας Γαγανάκης, Αναπλ. Καθηγητής Νεότερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Νικολέττα Γιαντοή-Μελετιάδη, Αναπλ. Καθηγήτρια Μεσαιωνικής Ιστορίας της Δύσεως, ΕΚΠΑ
- Μαρία Δ. Ευθυμίου, Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Αναπλ. Καθηγητής Θεωρίας της Ιστορίας και Ιστοριογραφίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Παρασκευάς Κονόρτας, Αναπλ. Καθηγητής Ιστορίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Κατερίνα Κωνσταντινίδου, Αναπλ. Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Δήμητρα Λαμπροπούλου, Επίκ. Καθηγήτρια, Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Ευθυμία Ε. Μαυρομιχάλη, Επίκ. Καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Μαρία Ντούρου-Ηλιοπούλου, Ομότ. Καθηγήτρια, Μεσαιωνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Μαρία Παπαθανασίου, Αναπλ. Καθηγήτρια Νεότερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Δημήτρης Παυλόπουλος, Αναπλ. Καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Κωνσταντίνος Ράπτης, Αναπλ. Καθηγητής Νεότερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Βασιλική Σειρηνίδου, Επίκ. Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ
- Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Καθηγητής Ιστορίας του Μεταπολεμικού Κόσμου, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ¹**

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “ModernandContemporaryHistoryandHistoryofArt” είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Περιλαμβάνει τις εξής τρεις ειδικεύσεις:

- 1) Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος
- 2) Ευρωπαϊκή Ιστορία
- 3) Ιστορία της Τέχνης

Μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών και ανάλογα με την ειδίκευση που έχει επιλέξει ο φοιτητής, το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» με ειδίκευση στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος ή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία ή στην Ιστορία της Τέχνης. Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

2. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με τον Νόμο 4485/2017 είναι:

1. **Η Συνέλευση του Τμήματος**
2. **Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ:** απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και
- εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ,

---

¹Ο παρών κανονισμός δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ. 2060/Β/7-6-2018).

- ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών (ΜΔΕ), ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος,
- εξετάζει φοιτητικά θέματα όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, αναγνώρισης μαθημάτων από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων ΠΜΣ και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος,
- αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και ποσοποιεί τη σχέση των εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ,
- β) καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ,
- γ) ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης,
- δ) έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση,
- ε) είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών,
- ς) κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφέλη χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Το ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “Modern and Contemporary History and History of Art” υποστηρίζεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστοασία της Γραμματείας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του

ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κλπ.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “Modern and Contemporary History and History of Art” γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου Σπουδών των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΤ, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του Ν.4485/17.

Το ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “Modern and Contemporary History and History of Art” θα δέχεται έως 30 φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος και προγραμματίζεται να απασχολεί 15 συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ² και έως 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής (για τις κατηγορίες διδασκόντων βλ. άρθρο 9). Αυτό αντιστοιχεί σε 2 φοιτητές ανά διδάσκοντα.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι περίπου 93 ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 270 προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των 38 διδασκόντων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

4. ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με τον Νόμο 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάιο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι αιτήσεις υποβάλλονται στη Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, Φιλοσοφική Σχολή, 4ος όροφος, γραφείο 404).

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση συμμετοχής (με δήλωση της προτιμώμενης ειδίκευσης)
2. Βιογραφικό σημείωμα

---

²Τα μέλη ΔΕΠ και ΕΠ του Τμήματος δεν επιτρέπεται να απασχολούνται αποκλειστικά σε ΠΜΣ.

3. Αντίγραφο πτυχίου και αναλυτική βαθμολογία προπτυχιακών μαθημάτων (ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών)
4. Αστυνομική ταυτότητα
5. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας³ της αγγλικής ή γαλλικής ή γερμανικής ή ιταλικής γλώσσας σε επίπεδο B2 τουλάχιστον
6. Διπλωματική εργασία ή σεμιναριακές εργασίες, εάν υπάρχουν, ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης
7. Βεβαιώσεις συμμετοχής σε συνέδρια, σεμινάρια, πρακτικές ασκήσεις κλπ., εάν υπάρχουν
8. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
9. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρθρο 34, παρ. 7 του Ν. 4485/17.

Η επιλογή των εισακτέων κάθε ειδίκευσης πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1. **Επίδοση στις εισαγωγικές γραπτές εξετάσεις για το ΠΜΣ σε ποσοστό 50%.** Η γραπτή εξέταση γίνεται αποκλειστικά σε θέματα της ειδίκευσης στην οποία επιθυμεί να ενταχθεί ο υποψήφιος και στη σχετική ύλη που έχει προηγουμένως ανακοινωθεί στην ιστοσελίδα του Προγράμματος. Τα θέματα επιλέγονται από τους εξεταστές της κάθε ειδίκευσης λίγο πριν από την εξέταση. Κατά την εξέταση και βαθμολόγηση τα ονόματα των υποψηφίων παραμένουν καλυμμένα. Ο βαθμός της γραπτής εξέτασης είναι τελικός. Δεν προβλέπεται κάποια επιπλέον διαδικασία αναβαθμολόγησης.
2. **Προφορική εξέταση-συνέντευξη σε ποσοστό 50%.** Η προφορική εξέταση-συνέντευξη πραγματοποιείται από τα μέλη ΔΕΠ της ειδίκευσης στην οποία επιθυμεί να ενταχθεί ο υποψήφιος. Κατά τη συνέντευξη, ελέγχονται οι γνώσεις των υποψηφίων στα θέματα της ειδίκευσης, καθώς και η δυνατότητά τους να πραγματοποιήσουν πρωτότυπη έρευνα. Συνυπολογίζεται ο βαθμός του πτυχίου, καθώς και των σχετικών με την ειδίκευση προπτυχιακών μαθημάτων και σεμιναριακών εργασιών, η συμμετοχή σε πρακτικές ασκήσεις, οι δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν, καθώς και το επίπεδο των πιστοποιητικών γλωσσομάθειας. Απαραίτητο προσόν για την επιλογή στο ΠΜΣ αποτελεί η πιστοποιημένη γνώση της αγγλικής ή γαλλικής ή γερμανικής ή ιταλικής γλώσσας σε επίπεδο B2 τουλάχιστον.

Προκειμένου να ενταχθεί στο πρόγραμμα, ο υποψήφιος οφείλει να συγκεντρώσει μέσο όρο βαθμολογίας τουλάχιστον **επτά (7)**. Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει για έγκριση στη Συνέλευση. Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στο ΠΜΣ, εντός καθορισμένου

---

³Το επίπεδο επάρκειας των ξένων γλωσσών (B2) αντιστοιχεί στις απαιτήσεις που προϋποτίθενται κατά την κινητικότητα των φοιτητών στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS <http://www.interel.uoa.gr/erasmus/sp/sm/kritiria.html>

χρονικού διαστήματος μετά τηναπόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, γίνονται δεκτοί όλοι οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι. Η εγγραφή του υποψηφίου θα είναι δυνατή μόνον εφόσον προσκομίσει βεβαίωση περατώσεως σπουδών ή επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου προπτυχιακών σπουδών ενός Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής. Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούννα εγγραφούν στο ΠΜΣ, οι επλαχόντες, εάν υπάρχουν, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα.

Αλλοδαποί υπότροφοι του ΙΚΥ και άλλων φορέων περιορισμένης (συνήθως δεκάμηνης) διάρκειας, καθώς και μεταπτυχιακοί φοιτητές-υπότροφοι προγραμμάτων κινητικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συναφών ρυθμίσεων είναι δυνατόν να πραγματοποιούν, ύστερα από απόφαση της ΣΕ, τμήμα των σπουδών τους εντασσόμενοι ως υπεράριθμοι στο πρόγραμμα. Αντιστοίχως, φοιτητές του προγράμματος του Τμήματος, που εξασφαλίζουν υποτροφία κινητικότητας (π.χ. Erasmus) ή άλλη, μπορούν να πραγματοποιήσουν τμήμα των σπουδών τους σε πανεπιστήμιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε άλλο πανεπιστήμιο με το οποίο έχει πρόγραμμα συνεργασίας το ΕΚΠΑ, ύστερα από απόφαση της ΣΕ.

5. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης για φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης για λόγους υγείας, εργασιακών υποχρεώσεων, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά. Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνάει **έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα**, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) ημερολογιακούς μήνες. Οι έξι μήνες της αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης. Η αναστολή χορηγείται μόνο για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους (υγείας, οικογενειακούς κ.ά.), εφόσον η ΣΕ τους κρίνει απολύτως αιτιολογημένους και τεκμηριωμένους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η ΣΕ έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει άλλους πολύ σοβαρούς λόγους αναστολής και να αποφαινεται αναλόγως. Σε σοβαρές περιπτώσεις, για τις οποίες αποφασίζει η ΣΕ, παρέχεται η δυνατότητα μεταπήδησης από το καθεστώς πλήρους σε εκείνο της μερικής φοίτησης.

6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά κατά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά 120 πιστωτικές μονάδες (ECTS). Κατά τη διάρκεια της φοίτησης, ο φοιτητής οφείλει να ολοκληρώσει επιτυχώς έξι σεμινάρια και τη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (ΜΔΕ). Το κάθε σεμινάριο για το οποίο απαιτείται εκπόνηση σεμιναριακής εργασίας αντιστοιχεί σε 15 πιστωτικές μονάδες (ECTS), ενώ η ΜΔΕ αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες (ECTS). Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης. Η θεματολογία και η βιβλιογραφία των μαθημάτων περιέχονται στον Οδηγό Σπουδών, ο οποίος αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ετησίως. Τα σεμινάρια είναι εξαμηνιαία. Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα με δυνατότητα προσφοράς μαθημάτων στην αγγλική γλώσσα από επισκέπτη καθηγητή ΑΕΙ της αλλοδαπής.

Για κάθε φοιτητή ορίζεται ένας επόπτης σπουδών. Επόπτες σπουδών μπορούν να είναι μέλη ΔΕΠ που συμμετέχουν στο ΠΜΣ και προσφέρουν στη διάρκεια των τεσσάρων εξαμήνων ένα τουλάχιστον σεμιναριακό μάθημα. Οι επόπτες ορίζονται από τη ΣΕ, λαμβάνοντας υπόψη τα επιστημονικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου. Η ΣΕ και ο επόπτης έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή. Κάθε φοιτητής μπορεί να παρακολουθεί σε κάθε εξάμηνο μέχρι και τρία σεμιναριακά μαθήματα, σύμφωνα με το προσωπικό του πρόγραμμα, το οποίο διαμορφώνεται κατά τις ρυθμίσεις του κανονισμού και σε συνεργασία με τον επόπτη του, ο οποίος ενημερώνει στη συνέχεια γραπτώς τη ΣΕ.

Από το σύνολο των σεμιναριακών μαθημάτων τουλάχιστον τέσσερα πρέπει να προέρχονται από τον κατάλογο των μαθημάτων της ειδίκευσης, στην οποία έχει εγγραφεί ο φοιτητής. Τα υπόλοιπα δύο σεμινάρια μπορεί να επιλέγονται από τις ειδικεύσεις του ίδιου ΠΜΣ ή άλλων ΠΜΣ του Τμήματος ή άλλου πανεπιστημιακού τμήματος δημοσίου ΑΕΙ ή αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου, με τη σύμφωνη γνώμη του επόπτη καθηγητή, εφόσον εξασφαλίζεται η αντιστοιχία των πιστωτικών μονάδων (ECTS).

7. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας. Η ΜΔΕ εκπονείται κατά το τέταρτο ακαδημαϊκό εξάμηνο σπουδών.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ανελλιπώς και να ακολουθούν τους κανονισμούς του κάθε σεμιναριακού μαθήματος και τις οδηγίες του διδάσκοντος. Φοιτητής που θα απουσιάσει πέραν των τριών (3) συναντήσεων σε κάθε σεμιναριακό μάθημα χάνει το δικαίωμα της παρακολούθησής του. Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος, προβλέπεται η

αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Κάθε σεμιναριακό μάθημα ολοκληρώνεται με την προφορική παρουσίαση και την έντυπη υποβολή εργασίας έκτασης 5.000-7.000 λέξεων. Η εργασία παραδίδεται έως τέσσερις εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου και ο βαθμός κατατίθεται σε ηλεκτρονικό βαθμολόγιο που τηρεί η Γραμματεία, σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα που ορίζει η ΣΕ (30 Απριλίου για το χειμερινό εξάμηνο και 30 Σεπτεμβρίου για το εαρινό εξάμηνο). Μετά την παρέλευση των προβλεπόμενων ημερομηνιών, δεν υπάρχει δυνατότητα βαθμολόγησης. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Για να θεωρηθεί επιτυχής η παρακολούθηση σεμιναρίων ορίζεται ως βάση **ο βαθμός πέντε (5)**.

Για την απόκτηση του ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε έξι σεμινάρια του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι 120 ECTS.

Στο τέταρτο εξάμηνο του ΠΜΣ προβλέπεται η εκπόνηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, ύστερα από αίτηση του επιβλέποντα στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ορίζει τα μέλη της βαθμολογικής-εξεταστικής επιτροπής για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρθρο 34, Ν. 4485/2017). Ο επιβλέπων είναι μέλος ΔΕΠ του Τμήματος και συμμετέχει στην τριμελή εξεταστική επιτροπή. Τα άλλα δύο μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ του οικείου Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ, ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του Ν. 4310/2014 και της Ακαδημίας Αθηνών, επισκέπτες καταξιωμένοι επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο.

Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι η ελληνική ή η αγγλική, εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι και υπάρξει θετική σχετική απόφαση της ΣΕ. Το αντικείμενο της ΜΔΕ πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα, να καταρτισθεί σύμφωνα με την επιστημονική μεθοδολογία του γνωστικού αντικειμένου, να περιλαμβάνει προσωπική συμβολή του γράφοντος στην έρευνα και να καταδεικνύει τη συνθετική του ικανότητα.

Η έκταση της ΜΔΕ ορίζεται μεταξύ **20.000-30.000** λέξεων περιλαμβανομένων των σημειώσεων, όχι όμως της βιβλιογραφίας, των περιεχομένων, λουπιών πινάκων και εικονογράφησης.

- Οδηγίες διαμόρφωσης κειμένου διπλωματικής εργασίας (ΜΔΕ)

Το κυρίως κείμενο πρέπει να είναι γραμμένο με γραμματοσειρά Times New Roman, μεγέθους 12 στιγμών, σε 1,5 διάστιχο και με πλήρη στοίχιση. Οι σημειώσεις πρέπει να είναι γραμμένες με γραμματοσειρά Times New Roman, μεγέθους 10 στιγμών, σε μονό διάστιχο και με στοίχιση αριστερά. Το εξώφυλλο έχει λευκό υπόβαθρο. Χρησιμοποιείται 1,5 διάστιχο και στοίχιση στο κέντρο. Στην άνω αριστερά γωνία

τοποθετείται το επίσημο λογότυπο του ΕΚΠΑ. Στο ανώτερο μέρος του εξωφύλλου αναγράφονται σε διαφορετικές παραγράφους τα εξής:

- Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (γραμματοσειρά Times New Roman 14 στιγμών),
- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» (γραμματοσειρά Times New Roman 14 στιγμών),
- Ειδίκευση «...» (γραμματοσειρά Times New Roman 14 στιγμών),
- Ο τίτλος της ΜΔΕ (γραμματοσειρά Times New Roman 18 στιγμών),
- Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (γραμματοσειρά Times New Roman 14 στιγμών),
- Το ονοματεπώνυμο φοιτητή (γραμματοσειρά Times New Roman 14 στιγμών),
- Τα ονόματα και η βαθμίδα των τριών βαθμολογητών (γραμματοσειρά Times New Roman 14 στιγμών).

Στο κατώτερο μέρος του εξωφύλλου, με γραμματοσειρά Times New Roman 14 στιγμών και με στοίχιση στο κέντρο, αναγράφεται ο τόπος (Αθήνα) ο χρόνος εκπόνησης της ΜΔΕ. Στο κείμενο της ΜΔΕ συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά περίληψη στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (έως 200 λέξεις εκάστη).

Η ΜΔΕ κατατίθεται στον επόπτη και στα υπόλοιπα δύο μέλη της εξεταστικής επιτροπής σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή τουλάχιστον δύο μήνες πριν από την ολοκλήρωση του χρόνου φοίτησης του φοιτητή. Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει προφορικά ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρθρου 34 του Ν. 4485/2017). Η τελική βαθμολογία της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών βαθμολογητών. Ο τελικός βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών προκύπτει με ποσοστό 50% από τον μέσο όρο των βαθμολογιών στα έξι σεμινάρια και 50% από το βαθμό της ΜΔΕ. Οι ΜΔΕ αξιολογούνται με βαθμό της κλίμακας από ένα (1) έως 10 (δέκα) με ενδιάμεσες διαβαθμίσεις. Επιτυχής θεωρείται η αποφοίτηση με συνολικό βαθμό όχι χαμηλότερο του 7 (επτά).

Οι ΜΔΕ, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή και πριν από την ορκωμοσία του υποψηφίου, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ψηφιακό Αποθετήριο ΠΕΡΓΑΜΟΣ, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ. Πριν από την ορκωμοσία, ο υποψήφιος υποχρεούται να καταθέσει στη Γραμματεία του ΠΜΣ σχετική βεβαίωση υποβολής της ΜΔΕ στο Ψηφιακό Αποθετήριο. Το Τμήμα δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα, τον τίτλο της ΜΔΕ και περίληψη της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

8. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' Κύκλου Σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Τμήμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα

συγγράμματα και τη διδασκαλία (παρ. 3, άρθρο 34 του Ν. 4485/2017). Η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ) συμβάλλει στην επίτευξη ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, υποστηρικτικών τεχνολογιών πληροφορικής και υπηρεσιών πρόσβασης.

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά. Ανά διετία, προβλέπεται οργάνωση μιας τουλάχιστον ημερίδας του ΠΜΣ, κατά την οποία παρουσιάζονται με μορφή ανακοινώσεων οι ΜΔΕ, καθώς και τα προσωρινά συμπεράσματα διδακτορικών διατριβών που είναι σε εξέλιξη. Η ημερίδα αυτή είναι δημόσια και γνωστοποιείται, με κατάλληλο τρόπο, στα μέλη της αντίστοιχης επιστημονικής κοινότητας.

3. Η Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, μετά την εισήγηση της ΣΕ, μπορεί να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακού φοιτητή, εάν

- το ποσοστό απουσιών του ξεπερνά το 23% στο σύνολο μαθημάτων ενός εξαμήνου,
- δεν παρακολουθήσει επιτυχώς τουλάχιστον δύο σεμινάρια κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων εξαμήνων των σπουδών του,
- δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- υπερβεί τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχει παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις, όσον αφορά στην αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα,
- υποβάλει αίτημα (αυτοδικαίως),
- υποπέσει σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν. 2121/93), κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους.

4. Στο τέλος κάθε εξαμήνου, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ. 1, άρθρο 44 του Ν. 4485/2017), σύμφωνα με τη διαδικασία που προτείνει η ΣΕ και εγκρίνει η Συνέλευση του Τμήματος.

5. Η καθομολόγηση γίνεται τον Ιανουάριο, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο κάθε έτους, στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ΠΜΣ, απονέμεται ΔΜΣ στη «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “Modern and Contemporary History and History of Art” στις εξής ειδικεύσεις:

1. Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος
2. Ευρωπαϊκή Ιστορία
3. Ιστορία της Τέχνης

6. ΔΜΣ δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών Α' Κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωρισθεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ), σύμφωνα με τον Ν. 3328/2005 (Α' 80).
7. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος (Diploma Supplement).

9. ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ διατίθενται αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.
2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ.
3. Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από:
  - α) τον προϋπολογισμό του ΕΚΠΑ και των συνεργαζόμενων για την οργάνωσή του φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 43,
  - β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
  - γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (ΦΕΚ 143, τχ. Α'), ή του ιδιωτικού τομέα,
  - δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
  - ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
  - ς) μέρος των εσόδων του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ),
  - ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.
4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του ΠΜΣ, ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρθρο 44 του Ν. 4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός, με ευθύνη της Κοσμητείας, αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρθρο 44 του Ν. 4485/2017).
5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του Ν. 4485/2017.

10. ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη ΔΕΠ του Τμήματος,
- μέλη ΕΕΠ, ΕΔΠ και ΕΤΕΠ του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης

ιδιαιτερότητας, για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,

- ομότιμους καθηγητές (άρθρο 69, Ν. 4386/2016) και αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του οικείου Τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το ΠΔ. 407/1980 (ΦΕΚ 112, τχ. Α'),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους κάτοχους διδακτορικού διπλώματος, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι, με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος, για τη διεξαγωγή διδακτικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ (παρ. 7, άρθρο 29 του Ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης το Τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του Ν. 4310/2014 και της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους που κατέχουν διδακτορικό δίπλωμα με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,
- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρθρο 16 του Ν.4009/2011), ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις, σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 & 6, άρθρο 36 του Ν.4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

**ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ
2020-2021:
ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ**

**A. ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ –
MODERN AND CONTEMPORARY GREEK HISTORY**

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ –WINTER SEMESTER	
Κωδ. 2017	Διαμόρφωση κράτους και κοινωνία στην επαναστατημένη Ελλάδα <i>B. Σειρηνίδου, σε συνεργασία με τον Α. Μπαρλαγιάννη</i> State formation and society in revolutionary Greece <i>V. Seirinidou, in collaboration with A. Barlagiannis</i>
2041	Το βενετικό Κράτος της Θάλασσας και της Στερεάς: μια συγκριτική προσέγγιση <i>K. Κωνσταντινίδου</i> The Maritime and the Mainland State of Venice: a Comparative Approach <i>K. Konstantinidou</i>
2019	Από το επαναστατημένο έθνος στον προδομένο λαό. Ιστοριογραφικά σχήματα και πολιτικές χρήσεις της Επανάστασης του 1821 στον 20ό αιώνα <i>B. Καραμανωλάκης</i> From the rebellious nation to the betrayed people. Historiographical schemes and political uses of the Greek Revolution in 20th century <i>V. Karamanolakis</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ / SPRING SEMESTER	
Κωδ. 2016	<p>Οι εμφύλιοι πόλεμοι της Επανάστασης του 1821 μέσα από πρωτογενείς πηγές</p> <p><i>Μ. Ευθυμίου</i></p> <p>The civil wars of the Greek Revolution 1821 through historical sources</p> <p><i>Μ. Efthymiou</i></p>
2020	<p>Ορθόδοξη Εκκλησία και οθωμανική διοίκηση (περ. 1453-περ.1600)</p> <p><i>Π. Κονόρτας</i></p> <p>Orthodox Church and Ottoman Administration (ca. 1453- ca. 1600)</p> <p><i>P. Konortas</i></p>
2022	<p>Φύλο και εργασία στη σύγχρονη ιστορία</p> <p><i>Δ. Λαμπροπούλου</i></p> <p>Gender and Work in Modern History</p> <p><i>D. Lamproroulou</i></p>
2042	<p>Παγκοσμιοποίηση, μεταβιομηχανική εποχή, η νέα διεθνής συνεργασία και η Ελλάδα, 1965-1982</p> <p><i>Ε. Χατζηβασιλείου</i></p> <p>Globalization, the post-industrial era, new forms of international cooperation, and Greece, 1965-1982</p> <p><i>E. Hatzivassiliou</i></p>

B. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ - EUROPEAN HISTORY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ –WINTER SEMESTER	
Κωδ. 2023	Ιστορίες εμπόρων: Συμβολή στη συζήτηση για ένα πρώιμο καπιταλισμό <i>N. Γιαντσή – Μελετιάδη σε συνεργασία με τους: Ι. Παπαδόπουλο και Νικ. Τσουγκαράκη</i> Merchants Stories: Contribution to the debate on an early capitalism <i>N. Giantsi - Meletiades in collaboration with J. Papadopoulos and Nik. Tsougarakis</i>
2025	Λατινικές ηγεμονίες στην ανατολική Μεσόγειο. Πολιτική, οργάνωση, οικονομία (12^{ος}-17^{ος} αιώνας) <i>M. Ντούρου– Ηλιοπούλου</i> Latin dominions in the Eastern Mediterranean. Policy, organization, economy (12th- 17th centuries) <i>M. Dourou-Πιουρούλου</i>
2027	Αγροτική ύπαιθρος στη Νεώτερη Ευρώπη: Κοινωνία, Οικονομία, Πολιτική (περ. 1750-1940) <i>M. Παπαθανασίου</i> Rural Europe: Economy, Society, Politics (ca. 1750-1940) <i>M. Parathanassiou</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ /SPRING SEMESTER	
Κωδ. 2024	Κατάκτηση, εσαγγελισμός, εμπόριο, εκπολιτισμός: Η άνοδος των αποικιακών αυτοκρατοριών και ο μετασχηματισμός του αποικιοκρατικού αφηγήματος, 16^{ος}-18^{ος}αιώνας <i>Κ. Γαγανάκης</i> Conquest, evangelization, commerce, acculturation: The rise of

	colonial powers and the transformation of the colonialist narrative, 16th-18thcenturies <i>C. Gaganakis</i>
2026	Ευγενείς στη νεότερη και σύγχρονη Ευρώπη <i>Κ. Ράπτης</i> Nobility in modern and contemporary Europe <i>K. Raptis</i>

Γ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ - HISTORY OF ART

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ / WINTER SEMESTER	
Κωδ. 2031	Caravaggio (1571-1610): Η τέχνη του ρεαλισμού στη Ρώμη κατά τον 17^ο αιώνα. <i>E. Μαυρομιχάλη</i> Caravaggio (1571-1610): the art of realism in 17th century Rome <i>E. Mavromichali</i>

20

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ / SPRING SEMESTER	
Κωδ. 2030	Πρώιμη Φλαμανδική Ζωγραφική <i>E. Μαυρομιχάλη</i> Early Netherlandish Painting <i>E. Mavromichali</i>
2032	Οι Εικαστικές Τέχνες στην Ελλάδα κατά τις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα. Θεσμοί - Εκθέσεις- Αγορά <i>Δ. Παυλόπουλος</i> The Visual Arts in Greece during the first decades of the 21st century. Institutions - Expositions - Market <i>D. Pavlopoulos</i>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΒΑΣΩ ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ / VASO SEIRINIDOU

Σε συνεργασία με τον Α. Μπαρλαγιάννη / in collaboration with A. Brlagiannis

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Διαμόρφωση κράτους και κοινωνία στην επαναστατημένη Ελλάδα

Subject: State formation and society in revolutionary Greece

Περίληψη: Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η συγκρότηση κρατικών θεσμών κατά τη διάρκεια της ελληνικής Επανάστασης και η κοινωνική υποδοχή τους μέσα από το παράδειγμα δύο εμβληματικών θεσμών, του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και της αστυνομίας. Μέσα από την ανάλυση πρωτογενούς υλικού από τα δικαστικά και αστυνομικά αρχεία της περιόδου, το σεμινάριο έχει ως στόχο να εξετάσει τη διαμόρφωση των κρατικών θεσμών όχι μόνο σε κεντρικό επίπεδο, αλλά και «από τα κάτω», από τη σκοπιά, δηλαδή, εκείνων που με διάφορους τρόπους και από διάφορες θέσεις έρχονται σε επικοινωνία με τους θεσμούς ή τους χρησιμοποιούν. Παράλληλα, στο σεμινάριο θα συζητηθεί κριτικά η σχετική με τη συγκρότηση του ελληνικού κράτους ιστοριογραφική παραγωγή, καθώς και σύγχρονες περι κράτους συμβολές της διεθνούς βιβλιογραφίας.

Summary: The seminar's topic is the establishment of state institutions in revolutionary Greece and their social reception through the example of two emblematic institutions, the justice system and the police. Based on judicial and police records of the period, the seminar aims to examine the formation of state institutions not only at the central level, but also "from below", from the point of view of those who in various ways and from various positions came in contact with the institutions or made use of them. At the same time, the seminar will critically discuss the historiographical production related to the formation of the Greek state, as well as contemporary contributions of the international literature on state formation.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

- Βιοβίτζης, Ιάκωβος Τ., *Η πολιτική Δικαιοσύνη κατά την Ελληνικήν Επανάστασιν μέχρι του Καποδιστρίου*, Αθήνα 1941.
- Blockmans, Wim et al., *Empowering Interactions. Political Cultures and the Emergence of the State in Europe (1300-1900)*, London 2009.
- Δερτιλής, Γ. Β., *Ιστορία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας 1750-2015*, Ηράκλειο 2018.
- Δημακόπουλος, Γ. Δ., *Ο κώδιξ των νόμων της Ελληνικής Επαναστάσεως, 1822-1828*, Αθήνα 1966.
- Δημακοπούλου Χ., *Η πορεία προς σύνταξιν Ελληνικού Αστικού Κώδικος. Η περίοδος των αναζητήσεων: 1822-1891. Συμβολή εις την Ιστορίαν του Νεοελληνικού Δικαίου*, Αθήνα 2008.
- Διαμαντούρος, Νικηφόρος, *Οι απαρχές συγκρότηση σύγχρονο κράτους στην Ελλάδα, 1821-1828*, Αθήνα 2002.
- Hindle S., *The State and Social Change in Early Modern England, c. 1550-1640*, Basingstoke: Palgrave, 2002.
- Κωστής, Κώστας, *Τα κακομαθημένα παιδιά της ιστορίας. Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους 18ος-21^{ος} αιώνας*, Αθήνα 2015
- Mitchell, Timothy, "The Limits of the State: Beyond Statist Approaches and Their Critics", *The American Political Science Review* 85 (1991), 77-96.
- Skocpol, Theda, *States and Social Revolutions*, Cambridge 1979.
- Πανταζόπουλος, Νικόλαος, "Η δικαιοδοτική πολιτική κατά την Επανάσταση και την καποδιστριακή περίοδο (1821-1832)", *Αντιχάρισμα στον Ν. Πανταζόπουλο, Επιστημονική Επετηρίς Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών ΑΠΘ*, τ. 19, Θεσσαλονίκη 1986, 87-112.
- Petrooulos, John, *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο (1833-1843)*, Αθήνα 1985.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ / KATERINA KONSTANTINIDOU

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Το βενετικό Κράτος της Θάλασσας και της Στερεάς: μια συγκριτική προσέγγιση

Subject: The Maritime and the Mainland State of Venice: a Comparative Approach

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι η συγκριτική μελέτη της οργάνωσης του βενετικού Κράτους της Θάλασσας και του Κράτους της Στερεάς. Θα αναλυθούν η πολιτική και κοινωνική συγκρότηση των κτήσεων των βενετικών

εδαφών στην ιταλική χερσόνησο και τη Μεσόγειο, το καθεστώς των αυτονομιών τους, η διοικητική τους διάρθρωση και ο ρόλος των βενετικών ρεκτόρων, η εκκλησιαστική πολιτική των κυριάρχων, οικονομικές δομές, η διαχείριση της δικαιοσύνης ως κεντρικού άξονα γύρω από τον οποίο οργανώθηκαν οι σχέσεις κυριάρχων και κυριαρχούμενων, κυβερνώντων και κυβερνωμένων.

Summary: The purpose of the seminar is a comparative study of the organization of the Maritime State and the Mainland State of Venice. In particular, the seminar shall examine the political and social structure of the possessions of the Venetian territories in the Italian peninsula and the Mediterranean, the status of their autonomy, their administrative structure and the role of the Venetian rectors, the ecclesiastical policy of the rulers, the economic structures, the administration of justice as a central point around which were organized the relationships between governors and governed.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

- A Companion to Venetian History, 1400-1797*, Dursteler (επιμ.) Er., Leiden 2013.
- Bowd St., *Venice's Most Loyal City: Civic Identity in Renaissance Brescia*, Harvard 2010.
- Cozzi, G. (a cura di), *Stato, Società e Giustizia nella Repubblica Veneta (sec. XV-XVIII)*, Roma 1980.
- Crouzet-Pavan, E., *Sopra le acque salse: espaces, pouvoir et société à Venise à la fin du Moyen-Âge*, Roma 1992.
- Gallant Th., *Experiencing Dominion: Culture, Identity, and Power in the British Mediterranean*, Indiana 2002.
- Georgopoulou, M., *Venice's Mediterranean Colonies. Architecture and Urbanism*, Cambridge 2001.
- Karapidakis, N., *Civis fidelis: l'avènement et l'affirmation de la citoyenneté corfiote (XVIème-XVIIème siècles)*, Francfort 1992.
- Lane, Fr., *Βενετία η Θαλασσοκράτειρα*, (μτφ. Κ. Κουρεμένος), Αθήνα 2007.
- Μαλτέζου, Χρ. (επιμ.), *Βενετοκρατούμενη Ελλάδα. Προσεγγίζοντας την ιστορία της*, τ. 1 και 2, Αθήνα- Βενετία, 2010.
- McKee, S., *Uncommon Dominion: Venetian Crete and the Myth of Ethnic Purity*, Philadelphia 2000.
- Παπαδία-Λάλα, Α., *Ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της βενετοκρατίας (13ος-18ος αι.). Μια συνθετική προσέγγιση*, Βενετία 2004.
- Ο' Connell M., *Men of Empire: Power and Negotiation in Venice's Maritime State*, Baltimore 2009.
- Povolo, Cl., *L' intrigo dell' onore: poteri e istituzioni nella Repubblica di Venezia tra Cinque e Seicento*, Verona 1997.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΑΚΗΣ / VAGGELIS KARAMANOLAKIS

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Από το επαναστατημένο έθνος στον προδομένο λαό
Ιστοριογραφικά σχήματα και πολιτικές χρήσεις της Επανάστασης του 1821 στον 20ό αιώνα

Subject: From the rebellious nation to the betrayed people.
Historiographical schemes and political uses of the Greek Revolution in 20th century

Περίληψη: Δυο χρόνια μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, το 1924, η έκδοση της *Κοινωνικής σημασίας της Ελληνικής Επανάστασης* του Γιάννη Κορδάτου σηματοδότησε το τέλος του μακρού ιστοριογραφικού 19^{ου} αιώνα, του αιώνα της εθνικής ιστορίας και ιστοριογραφίας, και τη μετάβαση στον *σύντομο* 20^ο, συνδεδεμένο με την είσοδο των μαρξιστικών ιδεών. Καθόλου τυχαία, η μετάβαση αυτή πραγματοποιήθηκε μέσα από την σύγκρουση για την ιστορία του μείζονος γεγονότος της ιστορίας του ελληνικού κράτους, της Επανάστασης του 1821. Σε όλο τον 20ό αιώνα, η Επανάσταση αναδείχθηκε σε κύριο πεδίο ιστοριογραφικής μελέτης και έρευνας. Οι ιστοριογραφικές της επεξεργασίες συνομίλησαν με την εκάστοτε πολιτική και κοινωνική συγκυρία, αποτέλεσαν συστατικό στοιχείο συγκρότησης πολιτικών γενεαλογιών και ταυτοτήτων.

Το σεμινάριο επιχειρεί να διερευνήσει αυτή τη *δεύτερη ζωή* της Επανάστασης, να διερωτηθεί για την ιστοριογραφική τύχη των κρίσιμων ιστορικών γεγονότων που καθόρισαν τις ζωές των ανθρώπων σε έναν αιώνα μείζονων αλλαγών όπως ήταν ο 20ός αιώνας. Στο επίκεντρό του θα τεθούν τα ερμηνευτικά σχήματα για την Επανάσταση από τον πρώιμο 20ό αιώνα στην Μεταπολίτευση, στο πλαίσιο της γενικότερης εξέλιξης της ελληνικής ιστοριογραφίας. Θα διερευνηθούν, ακόμη, οι σχέσεις της ιστοριογραφικής παραγωγής για το 1821 με τη συλλογική μνήμη, όπως συγκροτήθηκε μέσα από εορτασμούς, επετείους, λογοτεχνικές και καλλιτεχνικές δημιουργίες. Τέλος και με βάση και τη μελέτη επαναστάσεων, όπως η Αμερικάνικη και η Γαλλική. Θα τεθεί το ζήτημα της σχέσης των ιστοριογραφικών σχημάτων με τις πολιτικές χρήσεις της ιστορίας σε αυτόν τον αέναο διάλογο του παρόντος με το παρελθόν.

Summary: In 1924, two years after the “Asia Minor Catastrophe”, the publication of the *Social Significance of the Greek Revolution* by YanisKordatos marked the end of the long historiographic 19th century – a century of national history and historiography – and the transition to the short 20th century, linked with the entry of Marxist ideas. Not coincidentally, that transition took place

through the debate on a major event of the history of the Greek state, the Revolution of 1821. Throughout 20th century, the Revolution emerged as a major field of historiographic study and research. Its historiographic elaborations confabulated with their political and social contemporaneity, and constituted a substantial element for the formation of political genealogies and identities.

The seminar aims to explore that second life of the Revolution, and to pose questions on the historiographic fate of crucial historical events that determined people's lives in a century of major changes. It will focus on interpretation schemes on the Revolution from the early 20th century to the *Metapolitefsi*, in the broader context of the evolution of Greek Historiography. Moreover, the seminar will explore the relationship of the historiographic production on 1821 with collective memory, as it was formed through celebrations, anniversaries, literature and works of art. Last, and based on the study of revolutions, such as the American and the French, the seminar will reflect on the relationship between historiographic schemes and political uses of history in this never-ending dialogue between past and present.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Gibson Alan, *Interpreting the Founding: Guide to the Enduring Debates over the Origins and Foundations of the American Republic*, University Press of Kansas, 2006.

Morgan Gwenda, *The Debate on the American Revolution*, Manchester University Press, 2007.

Young Alfred F. - Nobles Gregory H., *Whose American Revolution Was It? Historians Interpret the Founding*, New York University Press, 2011.

Δημητρόπουλος Δημήτρης- Καραμανωλάκης Βαγγέλης (επιμ.), *Οι αναγνώσεις του 1821 και η Αριστερά*, Αθήνα, ΑΣΚΙ - Η Αυγή, 2014, σ. 29-44.

Ηλιού Φίλιππος, «Η ιδεολογική χρήση τη ιστορίας», *Αντί*, 46 (1976) σ. 31-34.

Κορδάτος Ιωάννης Κ., *Η Κοινωνική Σημασία της Ελληνικής Επανάστασεως του 1821*, Αθήνα, Εκδοτικός Οίκος Γεωργίου Ι. Βασιλείου, 1924.

Λαμπρινός Γιώργης, *Μορφές του Εικοσιένα*, Καστανιώτης, Αθήνα, 2002.

Μπουμπούς Γιώργος Δ., *Η ελληνική κοινωνία στην πρόιμη μαρξιστική σκέψη. Γ. Σκληρός - Γ. Κορδάτος (1907-1930)*, ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1996.

Παναγιωτόπουλος Βασίλης, «Η αριστερή ιστοριογραφία για την Ελληνική Επανάσταση», στο, Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης- Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης (επιμ.), *Δ' Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας. Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας 1833-2002*, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Αθήνα, 2004, τ. Α', σ. 567 - 576.

Σπανάκου Ζωή, *Η έννοια της ιστορικής νομοτέλειας στο μεσοπολεμικό έργο του Γιάννη Κορδάτου*, ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1991.

Στάθης Παναγιώτης, «Το Εικοσιένα στην αριστερή ιστοριογραφία του 20ού αιώνα στο Δ. Δημητρόπουλος- Β. Καραμανωλάκης (επιμ.), *Οι αναγνώσεις του 1821 και η Αριστερά*, Αθήνα, ΑΣΚΙ - ΗΑυγή, 2014, σ. 29-44.

Σταυρίδη - Πατρικίου Ρένα, «Θεωρήσεις και ιστοριογραφία του '21: η στροφή του Μεσοπολέμου», στο Καίτη Αρώνη-Τσίχλη (επιμ.), *Αφιέρωμα στον Αντώνη Αντωνακόπουλο*, Αθήνα. Παπαζήσης, 1997, σ. 551-565.

ΜΑΡΙΑ ΕΥΘΥΜΟΥ / MARIA EFTHYMIΟΥ

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Οι εμφύλιοι πόλεμοι της Επανάστασης του 1821 μέσα από πρωτογενείς πηγές

Subject: The civil wars of the Greek Revolution 1821 through historical sources

Περίληψη: Στο σεμινάριο θα εξεταστούν οι εμφύλιοι πόλεμοι της Επανάστασης του 1821. Ως βάση θα χρησιμοποιηθούν τα Απομνημονεύματα και τα δημοσιευμένα αρχεία πρωταγωνιστών των πολέμων αυτών, δημοσιευμένα αρχεία της Κοινότητας Ύδρας, καθώς και εφημερίδες όπως τα "Ελληνικά Χρονικά".

Summary: The seminar will examine the civil wars of the Greek Revolution 1821. Sources of the period will be used -especially published archives and autobiographies of the protagonists, as well as the published archives of the Island of Hydra, together with newspapers like "HellinikaHronika".

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Petrooulos, John, 'Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο (1833 -1843)', ΜΙΕΤ, Αθήνα 1985.

Ροτζώκος, Νίκος , 'Επανάσταση και Εμφύλιος στο Εικοσιένα', Πλέθρον, Αθήνα 1997.

Στρατηγού Μακρυγιάννη, *Απομνημονεύματα*.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, *Απομνημονεύματα*.

Κανέλλος Δεληγιάννης, *Απομνημονεύματα*.

Αντ. Λιγνός (επιμ.) *Ιστορικών Αρχείων Ύδρας*.

Αρχείο Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου.

Αρχείο Ανδρέα Λόντου.

Εφημερίδα "Ελληνικά Χρονικά".

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΚΟΝΟΡΤΑΣ / PARASKEVAS KONORTAS

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Ορθόδοξη Εκκλησία και οθωμανική διοίκηση (περ. 1453 - περ.1600)»

Subject: Orthodox Church and Ottoman Administration (ca. 1453- ca. 1600)

Περίληψη: Το σεμινάριο θα εστιάσει στις πολλαπλές (θεσμικές, οικονομικές, πολιτικές) σχέσεις ανάμεσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία -και ιδιαίτερα το Ορθόδοξο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως- και την οθωμανική διοίκηση κατά την περίοδο που ξεκινά από την 'Αλωση και λήγει με το τέλος της περιόδου ακμής του οθωμανικού κράτους (τέλη 16^{ου} αι.). Η προσέγγιση του παραπάνω ζητήματος θα γίνει με την αντιπαραβολή κυρίως οθωμανικών και ελληνικών πηγών που αφορούν στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Ανάμεσα στα επιμέρους ζητήματα που θα εξετασθούν θα είναι η επιβίωση θεσμών από την βυζαντινή περίοδο, η ανάμιξη της οθωμανικής διοίκησης στην εσωτερική λειτουργία του εκκλησιαστικού μηχανισμού, η πολιτική αντιμετώπιση από την Εκκλησία της οθωμανικής εξουσίας, καθώς και η διεθνής εμβέλεια της Ορθόδοξης Εκκλησίας κάτω από οθωμανική πολιτική εξουσία (σχέσεις με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, τους Διαμαρτυρομένους, πολιτικές οντότητες της Δυτικής Ευρώπης αλλά και την ορθόδοξη Μοσχοβία (μετέπειτα Ρωσία)), Τέλος θα εξετασθεί αν τα παραπάνω είχαν στατική ή δυναμική μορφή και εξέλιξη.

Summary: The seminar will focus on the multiple relations (institutional, economic, political) between the Orthodox Church -and especially the Greek-Orthodox Patriarchate of Constantinople- and the Ottoman administration during the period beginning from the Fall of Constantinople (1453) till the end of the heyday of the Ottoman state (late 16th century). The above mentioned issue will be discussed mainly through confrontation between Ottoman and Greek sources related to the Orthodox Church. Among special topics to be discussed will be the survival of Byzantine institutions, the interference of Ottoman administration into the functions of the ecclesiastical mechanism, the political considerations of the Church towards the Ottoman administration, as well as the international presence of the Orthodox Church under Ottoman political power (relations with the Roman Catholic Church, the Protestants, some political entities in Western Europe as well as Orthodox Moskovy (later Russia)). Finally there will be attempt to examine if all the above mentioned topics had static

shape or dynamic evolution.

Ενδεικτική βιβλιογραφία/ Selective bibliography

Braude, Benjamin - Lewis, Bernard (επιμ.), *Christians and Jews in the Ottoman Empire. The functioning of a plural society*, I-II ΝέαΥόρκη - Λονδίνο 1982.

Çolak, Hasan - Bayraktar-Tellan, Elif, *The Orthodox Church as an Ottoman Institution*, Κωνσταντινούπολη 2011.

Εταιρεία Μελέτης της Καθ' ημάς Ανατολής (εκδ.), *Ρωμιοί στην υπηρεσία της Υψηλής Πύλης* [Τρίτη Επιστημονική Ημερίδα. Αθήνα, 13 Ιανουαρίου 2001. Πρακτικά], Αθήνα 2002.

Χιδίρογλου, Παύλος, «Σουλτανικά βεράτια», *Επετηρίς Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών*, (Λευκωσία), 7 (1973), 119-250.

Inalcik, Halil, "The status of the Greek Orthodox patriarch under the Ottomans", *Turcica*, 21/23 (1991), σ. 412-421.

Konortas, Paraskevas, "From tâ'ife to millet: Ottoman terms for the Ottoman Greek-Orthodox community", στο Gondicas, Dimitri - Ch. Issawi, Charles (επιμ.), *Ottoman Greeks in the Age of nationalism: politics, economy and society in the nineteenth century*, Πρίνστον 1999, 169-179.

Κονόρτας, Παρακευάς, «Η οθωμανική κρίση του ΙΣΤ' αιώνα και το Οικουμενικό Πατριαρχείο», *Τα Ιστορικά*, 2/3 (1985), 149-188.

Κονόρτας, Παρακευάς, *Οθωμανικές θεωρήσεις για το Οικουμενικό Πατριαρχείο, 17^{ος}-αρχές 20^{ου} αιώνα. Βεράτια για τους Προκαθημένους της Μεγάλης Εκκλησίας*, Αθήνα 1998.

Κονόρτας, Παρακευάς, «Οικονομικές σχέσεις ανάμεσα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και την οθωμανική διοίκηση», στο Αδελφότης οφφικιάλων του Οικουμενικού Πατριαρχείου «Παναγία η Παμμακάριστος» (εκδ.), *Επιστημονική Ημερίδα «Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η οικονομία του Γένους»*. Εισηγήσεις, Αθήνα 2007, 79-113.

Κονόρτας, Παρακευάς, «Από τον Ιστορικό Συμβιβασμό» στην «Εγκάρδια Συνεννόηση». Πολιτικές συγκλίσεις ανάμεσα στο Ορθόδοξο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και την Οθωμανική Διοίκηση», στο Ακτάρ, Τζενγκίζ-Ουζούνογλου, Νικόλαος - Θεμοπούλου Αιμιλία, *Το οικουμενικό Πατριαρχείο. Ιστορικές-πολιτικές-θεσμικές μελέτες*, Αθήνα 2016, 73-106.

Ζαχαριάδου Ελισάβετ, *Δέκα τουρκικά έγγραφα για τη Μεγάλη Εκκλησία (1483-1567)*, Αθήνα 1996.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ / DIMITRA LAMPROPOULOU

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Φύλο και εργασία στη σύγχρονη ιστορία

Subject: Gender and Work in Modern History

Περίληψη: Η ιστορία της εργασίας έχει αποτελέσει ένα από τα κεντρικά πεδία ανάπτυξης της κοινωνικής ιστορίας, τόσο διεθνώς όσο και στο ελληνικό περιβάλλον. Με επίκεντρο την ιστορία της εργασίας φωτίστηκαν και μελετήθηκαν ζητήματα όπως ο σχηματισμός των κοινωνικών τάξεων, η οργάνωση της παραγωγικής δραστηριότητας, τα εργατικά κινήματα και ο συνδικαλισμός, αλλά και η διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων και ιστορικών υποκειμένων, οι ιδεολογίες και οι συμβολικές αναπαραστάσεις που εμπλέκονται στην παραγωγή αντιλήψεων γύρω από την εργασία, οι σχέσεις διαφορετικών εθνοτικών ομάδων στους χώρους παραγωγής κ.τ.λ. Βασική παραδοχή της ιστοριογραφικής μελέτης της *εργασίας* είναι ότι αυτή αποτελεί ιστορική κατηγορία, δηλαδή η σημασία της εξαρτάται κάθε φορά από το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο νοηματοδοτείται. Η ένταξη του φύλου στην ιστορία της εργασίας στρέφει την προσοχή στα νοήματα που αποδίδονται στη διαφορά της εργασίας αντρών και γυναικών, στους μετασχηματισμούς αυτών των νοημάτων και στις συνέπειές τους. Αποσκοπεί στο να εξεταστεί με ποιους τρόπους οι αντιλήψεις για τη θηλυκότητα και τον ανδρισμό διαμόρφωσαν σχέσεις υποταγής και κυριαρχίας και με ποιους τρόπους αυτές δημιούργησαν μηχανισμούς αποκλεισμού και ενσωμάτωσης στην εργασία και στο εργατικό κίνημα. Η εισαγωγή του φύλου στη μελέτη του σχηματισμού της εργατικής τάξης, για παράδειγμα, έδειξε ότι διαδικασίες όπως η προλεταριοποίηση και η εκβιομηχάνιση δεν ήταν ουδέτερες ως προς το φύλο. Κάνοντας ορατές τις γυναίκες στην ταξική πάλη, φεμινίστριες ιστορικοί διατύπωσαν ερωτήματα γύρω από τους τρόπους με τους οποίους η εμπειρία του φύλου επηρεάζει τις μορφές που παίρνει η ταξική συνείδηση και η οπτική του φύλου την κατανόηση της ταξικής συγκρότησης. Στη βάση των παραπάνω ιστοριογραφικών παραδοχών, στόχος του σεμιναρίου είναι να προσεγγιστεί η *εργασία* από τη σκοπιά της *ιστορίας του φύλου*, εστιάζοντας σε παραδείγματα από την ελληνική ιστορία του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα και πλαισιώνοντάς τα με περιπτώσεις μελέτης από τη διεθνή ιστοριογραφία. Ειδικότερα, θα συζητηθούν ερωτήματα, όπως: Πώς συγκροτήθηκε και ερμηνεύτηκε ο κατά φύλα καταμερισμός εργασίας και τι είδους αλλαγές υπέστη σε διαφορετικές ιστορικές συγκυρίες; Τι ρόλο έπαιξαν αντιλήψεις για την έμφυλη διαφορά στον προσδιορισμό και τη συγκρότηση της αγοράς εργασίας; Πώς επηρέασε η εργασία των γυναικών την εκβιομηχάνιση και, αντίστροφα, η εκβιομηχάνιση την απασχόληση των γυναικών; Ποια ήταν η επίδραση της εργατικής νομοθεσίας στις αλλαγές που υπέστη η εργασία των γυναικών; Πώς αντιλήψεις για τον ανδρισμό και τη θηλυκότητα επηρέασαν τις έννοιες της ειδίκευσης, της τεχνολογίας, του καταμερισμού της εργασίας; Ποιες αντιλήψεις για το φύλο διαμόρφωσαν τις εργασιακές ταυτότητες, τις εργασιακές σχέσεις και τις εργασιακές ιεραρχίες μεταξύ ανδρών και γυναικών, μεταξύ ενήλικων και ανήλικων εργατών, μεταξύ

τεχνιτών και μαθητευόμενων; Πώς επηρεάστηκε η εργατική διαμαρτυρία από τη συμμετοχή αντρών και γυναικών διαφορετικών επαγγελμαμάτων; Πώς το φύλο επηρέασε τη συγκρότηση πολιτικών λόγων γύρω από την αξία, την προστασία, την αμοιβή της εργασίας αντρών και γυναικών; Πώς συγκυρίες πολιτικής και οικονομικής κρίσης επηρέασαν την έμφυλη οργάνωση της εργασίας;

Οι υποχρεώσεις των φοιτητών και των φοιτητριών περιλαμβάνουν την εβδομαδιαία μελέτη και παρουσίαση της βιβλιογραφίας που προβλέπεται στο διάγραμμα του σεμιναρίου και την εκπόνηση μιας τελικής εργασίας.

Summary: History of work is a central area of social history, both internationally and in Greece. Focusing on the history of work, historians illustrated the formation of social classes, the organization of production, labor movements and trade unionism, as well as the formation of collective identities and historical subjects, ideologies and symbolic representations of work, the relations between different ethnic groups in the workplace, etc. A basic assumption for the historiographical study of *work* is that it is a historical category, the significance of which depends on the social and cultural context in which it is inscribed. Incorporating *gender* in the history of work means drawing attention to the meanings attributed to the difference of male and female work, the transformations of these concepts and their consequences. Engendering the history of work means to examine ways in which perceptions of femininity and masculinity have shaped relations of submission and dominance, and in what ways they have created mechanisms of exclusion and integration into work and the labor movement. The introduction of gender into the study of the formation of the working class, for example, has shown that processes such as proletarianization and industrialization were not gender-neutral. Making women visible in the class struggle, feminist historians formulated questions about how gender experiences affect class consciousness and how gender perspective acts upon understandings of class formation. Resting on these historiographical assumptions, the seminar seeks to approach *work* from the point of view of *gender history*, focusing on examples from 19th and 20th c. Greek history, which will be studied alongside case studies from international historiography. A range of questions will be discussed, such as: How was the gendered division of labor constructed and what kind of changes did it go through in different historical circumstances? What role did perceptions of gender difference play in defining and building the labor market? How was industrialization affected by women's work and, conversely, women's employment by industrialization? What was the impact of labor legislation on changes in women's work? How did ideas about masculinity and femininity affect the notions of specialization, technology, and division of labor? What gender concepts have shaped work identities, labor relations and job hierarchies between men and women, adult and minors, craftsmen and apprentices? How has workers' protest been affected by the participation of men and women of

different professions? How did gender influence policy-making and political discourses on value, protection, and compensation of male and female work? How did political and economic crises affect the organization of work in terms of gender?

Students' assignments include the weekly study and presentation of the bibliography included in the syllabus of the seminar and the writing of a final essay.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

- Baron, A. (επιμ.), *Work Engendered. Toward a New History of American Labor*, Cornell University Press, Ίθακα και Λονδίνο 1991.
- Canning, K., *Languages of Labor and Gender. Female Factory Work in Germany, 1850-1914*, Cornell University Press, Ίθακα και Λονδίνο 1996.
- Frader, L. – S. O. Rose (επιμ.), *Gender and Class in Modern Europe*, Cornell University Press, Ίθακα και Λονδίνο 1996.
- Joyce, P. (επιμ.), *The Historical Meanings of Work*, Cambridge University Press, Κέιμπριτζ 1987.
- McClelland, K., "Masculinity and the 'Representative Artisan' in Britain, 1850-80", στο M. Roper – J. Tosh (επιμ.), *Manful Assertions. Masculinities in Britain since 1800*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη 1991.
- Perrot, M., *Η εργασία των γυναικών στην Ευρώπη, 19^{ος}-20^{ός} αι.*, μετάφραση: Δ. Σαμίου, Επιστημονικό και Μορφωτικό Ίδρυμα Κυκλάδων, Ερμούπολη 1988.
- Simonton, D., *European Women's Work. 1700 to the Present*, Routledge, Λονδίνο και Νέα Υόρκη 1998.
- Wiesner-Hanks, M., *Gender in History: Global Perspectives*, Wiley-Blackwell, Τσίτοεστερ² 2011.
- Αβδελά, Έ., «Η κοινωνική τάξη στη σύγχρονη ιστοριογραφία: από το οικονομικό δεδομένο στην πολιτισμική κατασκευή», *Τα Ιστορικά* 22 (1995), σ. 173-204.
- Αβδελά, Έ., «Αμφισβητούμενα νοήματα: προστασία και αντίσταση στις Εκθέσεις των Επιθεωρητών Εργασίας 1914-1936», *Τα Ιστορικά* 28-29 (1998), σ. 171-202.
- Αβδελά, Έ., *Δημόσιοι υπάλληλοι γένους θηλυκού: καταμερισμός της εργασίας κατά φύλα στον δημόσιο τομέα, 1908-1955*, Ίδρυμα Έρευνας και Παιδείας, Αθήνα² 1990.
- Αβδελά, Έ. – Α. Ψαρρά (επιμ.), *Σιωπηρές ιστορίες: γυναίκες και φύλο στην ιστορική αφήγηση*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997.
- Γιαννιτσιώτης, Γ., *Η κοινωνική ιστορία του Πειραιά. Η συγκρότηση της αστικής τάξης 1860-1910*, Νεφέλη, Αθήνα 2006.

- Λαμπροπούλου, Δ., *Οικοδόμοι: Οι άνθρωποι που έχτισαν την Αθήνα, 1950-1967*, Αθήνα, Βιβλιόραμα 2009.
- Λιάκος, Α., *Εργασία και πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου: Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας και η ανάπτυξη των κοινωνικών θεσμών*, Νεφέλη, Αθήνα² 2016.
- Παπαστεφανάκη, Λ., *Εργασία, τεχνολογία και φύλο στην ελληνική βιομηχανία: Η κλωστοϋφαντουργία στον Πειραιά, 1870-1940*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2009.
- Ποταμιάνος, Ν., *Οικοκοκραιόι. Μαγαζάτορες και βιοτέχνες στην Αθήνα 1880-1925*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2015
- Φουντανόπουλος, Κ., *Εργασία και εργατικό κίνημα στη Θεσσαλονίκη*, Νεφέλη, Αθήνα 2005.
- Χαντζαρούλα, Π., «Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις του φύλου», στο Β. Καντσά - Β. Μουτάφη - Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Μελέτες για το φύλο στην ανθρωπολογία και την ιστορία*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2001, σ. 129-226.
- Χαντζαρούλα, Π., *Σμιλεύοντας την υποταγή. Οι έμμισθες οικιακές εργάτριες στην Ελλάδα το πρώτο μισό του 20ού αιώνα*, Παπαζήσης, Αθήνα 2012.

ΕΥΑΝΘΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ / EVANTHIS HATZIVASSILIOU

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

32

Θέμα: Παγκοσμιοποίηση, μεταβιομηχανική εποχή, η νέα διεθνής συνεργασία και η Ελλάδα, 1965-1982

Subject: Globalization, the post-industrial era, new forms of international cooperation, and Greece, 1965-1982

Περίληψη: Το μάθημα θα εξετάσει την ανάπτυξη νέων πεδίων στην οργάνωση της κοινωνίας και της διεθνούς συνεργασίας: ανθρώπινα δικαιώματα, τεχνολογία (δορυφόρους, κομπιούτερ, υφαλοκρηπίδα κ.α.), το περιβάλλον, την ενεργειακή κρίση και τις οικονομικές/νομοματικές υποθέσεις, τη διεθνή ύφεση, την τάση για πολυμερή συνεργασία. Οι άξονες αυτοί συνδυάζονταν, αντιστοίχα, με αλλαγές στα αξιακά συστήματα της ώριμης μεταπολεμικής εποχής, και συνέβαλλαν στην είσοδο του δυτικού κόσμου στην λεγόμενη «μεταβιομηχανική» εποχή. Θα εξεταστεί επίσης ο βαθμός της προσαρμογής της Ελλάδας σε αυτές τις τάσεις, με αιχμή το Σύνταγμα του 1975, την εξωτερική πολιτική, την οικονομία, την πολιτιστική πολιτική. Αναμένεται από τους φοιτητές να διενεργήσουν έρευνα όχι μόνον στη βιβλιογραφία αλλά και σε πρωτογενείς πηγές, πρωτίστως στον Τύπο.

Summary: The course will discuss the emergence of new forms of social activity and international cooperation: human rights, technological developments

(satellites, computers, the Sea Bed and others), the environment, the oil shocks, financial/economic deliberations, détente and the trend towards multilateralism. These themes also reflected changes in the value systems of the late postwar period, and contributed to the entry of the Western world in the «post-industrial» era. The course will also discuss the degree of the adjustment of Greece to these trends, focusing on the 1975 Constitution, foreign policy, the economy, culture. The students are expected to make research not only in the available bibliography, but also in primary sources, mainly the press.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

- Chassaigne, Philippe, *Les années 1970 : fin d'un monde et origine de notre modernité*, Paris, 2008.
- Ferguson, Niall, Charles S. Maier, Erez Manela, και Daniel J. Sargent (επιμ.) *The Shock of the Global: the 1970s in Perspective*, Cambridge, Mass., 2010.
- Hatzivassiliou, Evanthis, *The NATO Committee on the Challenges of Modern Society, 1969-1975: Transatlantic Relations, the Cold War and the Environment*, Basingstoke, 2017.
- Iriye, Akira, Petra Goedde και William I. Hitchcock (επιμ.) *The Human Rights Revolution: An International History*, New York, 2012.
- Karamouzi, Eirini, *Greece, the EEC and the Cold War, 1974-1979: the Second Enlargement*, Basingstoke, 2014.
- Krige, John, *American Hegemony and the Postwar Reconstruction of Science in Europe*, Cambridge, Mass, 2006.
- Pedaliu, Effie G. H., «Human Rights and International Security: The International Community and the Greek Dictators», *The International History Review*, *The International History Review*, 38 (2016), σσ. 1014-1039.
- Robertson, Thomas, *The Malthusian Moment: Global Population Growth and the Birth of American Environmentalism*, New Brunswick, NJ, 2012.
- Snyder, Sarah B., *Human Rights Activism and the End of the Cold War: a Transnational History of the Helsinki Network*, New York, 2011.
- Suri, Jeremi, *Power and Protest: Global Revolution and the Rise of Detente*, Cambridge, Mass, 2003
- Varsori Antonio και Guia Migani (επιμ.), *Europe in the International Arena during the 1970s: Entering a Different World*, Frankfurt am Main, 2011.
- Weimer, Daniel, *Seeing Drugs: Modernization, Counterinsurgency, and US Narcotics Control in the Third World, 1969-1976*, Kent, Ohio, 2011.
- Westad, Odd Arne, *The Global Cold War*, Cambridge, 2007.
- Winther-Jacobsen, Kristina και Ευάνθης Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Δος μοι πα στο και ταν γαν κινάσω: Η Δανία, το Συμβούλιο της Ευρώπης, το NATO και τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της χούντας*, Αθήνα, 2019.

Καρράς, Κώστας, «Περιβάλλον και πολιτισμός: μία στάση ζωής», στο Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, Κωνσταντίνα Ε. Μπότσιου και Ευάνθης Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στον εικοστό αιώνα*, τόμος Γ', Αθήνα, 2008, σσ. 387-399.

Χατζηβασιλείου, Ευάνθης, «Ελληνικές απουσίες: η νέα ατζέντα της διεθνούς συνεργασίας και η αποκοπή της Ελλάδας από τον κόσμο, δεκαετίες 1960-1980», στο Νίκος Μαραντζίδης, Ιάκωβος Μιχαηλίδης και Ευάνθης Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Η Ελλάδα και ο Ψυχρός Πόλεμος: επεκτείνοντας τις ερμηνείες*, Θεσσαλονίκη, 2018, σσ. 141-155.

Χρηστίδης, Χρήστος, «Η Ευρώπη έναντι της δικτατορίας των συνταγματαρχών: περίπτωση της ελληνικής υπόθεσης στο Συμβούλιο της Ευρώπης», στο Παύλος Σούρλας (επιμ.), *Η δικτατορία των συνταγματαρχών και η αποκατάσταση της δημοκρατίας*, Αθήνα, 2016, σσ. 405-419.

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΓΙΑΝΤΣΗ / NIKOLETTA GIANTSI *in collaboration with J. Papadopoulos and Nik. Tsougarakis*

Χειμερινό εξάμηνο/ Winter semester

Θέμα: Ιστορίες εμπόρων: Συμβολή στη συζήτηση για ένα πρώιμο καπιταλισμό

34

Subject: Merchants Stories: Contribution to the debate on an early capitalism

Περίληψη: Ο γαλλικός Νότος, μια πολιτισμική ενότητα που αποτελείται από τις επαρχίες της Ακουιτανίας, του Λανγκντοκ και της Προβηγκίας αποτελεί το γεωγραφικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα προσεγγίσουμε ιστορίες εμπόρων. Η εμπορική δραστηριότητα στα τέλη του Μεσαίωνα είναι μια δραστηριότητα που δοκιμάζει αφενός τις αντοχές της οικονομίας, αλλά αφετέρου δείχνει τις αντοχές της κοινωνίας σε μια περίοδο κατά την οποία η Ευρώπη ετοιμάζεται να μπει στον εκατονταετή πόλεμο, αλλά και να αντιμετωπίσει σοβαρές κλιματικές αλλαγές (Μικρή εποχή των παγετώνων). Θα χρησιμοποιήσουμε πρωτογενείς πηγές που είναι συνήθως εμπορικά κατάστιχα, αρχεία πόλεων και βιβλία ιεροεξεταστών.

Abstract: The French “Midi”, a cultural regionen compassing the southern French regions of Aquitaine, Languedoc, and Provence, is the geographic context in which we will approach merchants’ stories. Commercial activity at the end of the Middle Ages is an activity that tests the strengths of the

economy, but also shows the strengths of society when Europe is preparing to enter to the Hundred Years' War but also to face serious climate change (Little Ice Age/LIA). We will use primary sources that are usually commercial books, city records, and inquisitor's books.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

- Brown R., *A History of Accounting and Accountants*, Edinburgh 1905
- Costen, M.D., *The Cathars and the Albigensian Crusade*, Manchester University Press, 1997.
- Friedman J. B. and Figg Kr. M., *Trade, Travel and Exploration in the Middle Ages, an encyclopedia*, Routledge 2017.
- Gies F and Gies J., *Life in a Medieval City*, Harper and Row 1981
- Given J.B., *Society in Medieval Europe: Gwynedd and Languedoc under outside Rule*, Cornell University Press 1990.
- Goodlich M. and Ewald G., *Violence and Miracle in the Fourteenth Century: Private Grief and Public Salvation*, The University Chicago Press, 1995
- Graham-Leigh, E., *The Southern French Nobility and the Albigensian Crusade*, Woodbridge, 2005.
- Mundy J.H., *Studies in the Ecclesiastical and Social History of Toulouse in the Age of Cathars*, Cornwall, 2006.
- Philippe, B., Kriegel A., and Roche D., *Etre juif dans la société française du Moyen-Âge à nos jours*, Complexe, 1997.
- [Pounds](#) N.J.G., *An economic history of medieval Europe*, Longman, 1974.
- Pryor, J., *Commerce, Shipping and Naval Warfare in the Medieval Mediterranean*, Variorum Reprints, 1987.
- Seaman, R., *Epidemics and War: The Impact of Disease on Major Conflicts in History*, ABC-CLIO, 2018
- Taylor, Cl., *Heresy, Crusade and Inquisition in Medieval Quercy*, York Medieval Press, 2011.
- Tuming P., *Municipal Officials, Their Public, and the Negotiation of Justice in Medieval Languedoc*, Brill, 2013.
- Wolf, A.H. and Cosmo A.G., *A Short History of Accountants and Accountancy*. London, 1912.

MARIA ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ / MARIA DOUROU-ILIOPOULOU

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Λατινικές ηγεμονίες στην ανατολική Μεσόγειο. Πολιτική, οργάνωση, οικονομία (12^{ος} -17^{ος}αιώνας)

Subject: Latin dominions in the Eastern Mediterranean. Policy, organization, economy (12th - 17th centuries)

Περίληψη: Θέμα του σεμιναρίου είναι η δημιουργία λατινικών ηγεμονιών μετά την Α' σταυροφορία στην ανατολική Μεσόγειο μέχρι την οριστική κατάλυσή τους λόγω της επέκτασης των Τούρκων. Έμφαση δίνεται στην πολιτική και τις διπλωματικές σχέσεις με τις άλλες δυνάμεις της εποχής, την οργάνωση (εκκλησιαστική, διοικητική, φεουδαρχική) κατά τα δυτικά πρότυπα των κτήσεων και την συμβίωση με τις τοπικές κοινωνίες, αλλά και τις οικονομικές- εμπορικές σχέσεις. Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα μελετώντας δυτικές πρωτογενείς πηγές, αλλά και τη δευτερογενή βιβλιογραφία να εμβαθύνουν σε θέματα που αφορούν την κατάσταση στη Δύση και στην ανατολική Μεσόγειο όπως και τους νέους θεσμούς και τις αλληλεπιδράσεις προκειμένου να συγκροτήσουν εικόνα της διαμορφωθείσας κατάστασης στον μεσογειακό χώρο αυτή την περίοδο.

Summary: The seminar aims in enlightening the creation of the Latin dominions after the first crusade in the Eastern Mediterranean until their final decline because of the Turkish expansion. Emphasis is given in the policy and the organization of the Latins, especially their impact on political, social and economic terms, as well as their symbiosis with the local societies. Through the study of western primary sources and secondary literature the students obtain a better understanding of the situation in Western Europe and the Mediterranean during the medieval period.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

- Abulafia D., *The western Mediterranean Kingdoms, 1200-1500. The struggle for dominion*, Longman 1997.
- Arbel B., *Intercultural contacts in the medieval Mediterranean*, London 1996.
- Balard M., *La Romaniegenoise (XIIe au debut du XVe siècle)*, Genova 1978.
- Balletto Laura, *Genova, mediterraneo, Mar Nero (XIII-XV sec.)*, Genova 1976.
- Bisson T.N., *The medieval crown of Aragon. A short history*, Oxford 1986.
- Bon A., *La Moreefranque. Etudeshistoriques, topographiques et archeologiques sur la principaute de Moree (1204-1430)*, Paris 1969.
- Buongiorno M., *L'amministrazione Genovese nella Romania*, Genova 1977.
- Leonard E., *Les Angevins de Naples*, Paris 1954.
- Lock P., *Οι Φράγκοι στο Αιγαίο (1204-1500)*, Αθήνα 1998.
- Lopez R.S., *Sùe giù per la storia di Genova*, Genova 1975.
- Μαλτέζου Χρύσα (επιμ.), *Όψεις της ιστορίας του βενετοκρατούμενου Ελληνισμού. Αρχαιακά τεκμήρια*, Αθήνα 1993.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία, *Από τη δυτική Ευρώπη στην ανατολική Μεσόγειο. Οι σταυροφορικές ηγεμονίες στη Ρωμανία (13^{ος}-15^{ος} αι.). Πολιτικές και θεσμικές πραγματικότητες*, Αθήνα 2012.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία., *Οι Δυτικοί στη Ρωμανία (13^{ος}-15^{ος} αι.). Μια ερευνητική προσέγγιση*, Αθήνα 2013.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία, *Φράγκοι και Βενετοί στη Ρωμανία. Αρχαιακά τεκμήρια*, Classica et Varia XVI, Ηρόδοτος, Αθήνα 2016.
- Παπαδία- Λάλα Αναστασία, *Ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της βενετοκρατίας (13^{ος}-18^{ος}αι.). Μια συνθετική προσέγγιση*, Βενετία 2004.
- Thiriet Fr., *La Romanie vénitienn eau Moyen Age. Le developpement et l' exploitation du domaine colonial vénitien (XII-XVe s.)*. Paris 1975.

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ / MARIA PAPATHANASSIOU

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Αγροτική ύπαιθρος στη Νεώτερη Ευρώπη: Κοινωνία, Οικονομία, Πολιτική (περ. 1750 -1940)

Subject: Rural Europe: Economy, Society, Politics (ca. 1750-1940)

Περίληψη: Στο σεμινάριο εξετάζουμε συγκριτικά την εξέλιξη της υπαίθρου, και ιδιαίτερα της αγροτικής κοινωνίας και οικονομίας, στην Ευρώπη από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα μέχρι και τη μεσοπολεμική περίοδο, με έμφαση στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Κεντρική Ευρώπη, τη Ρωσία, τη σκανδιναβική χερσόνησο, τις Κάτω Χώρες και τη Βρετανία. Κατά την υπό εξέταση περίοδο ο πληθυσμός της ευρωπαϊκής υπαίθρου υπήρξε πολύ αξιόλογος αριθμητικά τόσο στο σύνολό του, όσο και στο μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής ηπείρου, παρ' ότι οι διαδικασίες

της εκβιομηχάνισης και της αστικοποίησης οδηγούσαν σταδιακά στη σημερινή συρρίκνωσή του. Στο πλαίσιο αυτό η αγροτική οικονομία και ο αγροτικός τρόπος ζωής εξακολούθησαν να προσδιορίζουν σε σημαντικό και ενίοτε σε κυρίαρχο βαθμό τη λειτουργία των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Στο σεμινάριο μας απασχολούν 1) ο ρόλος των «αγροτικών επαναστάσεων» στην ευρωπαϊκή οικονομία, 2) η διαδικασία απελευθέρωσης των χωρικών από το καθεστώς υποτέλειας στους γαιοκτήμονες και εν γένει οι αγροτικές μεταρρυθμίσεις 3) η οργάνωση της εργασίας στην αγροτική ύπαιθρο, η σταδιακή εκμηχάνιση της αγροτικής παραγωγής και η επίδρασή τους στην αγροτική οικονομία και κοινωνία, 4) η κοινωνική διαστρωμάτωση και οι σχέσεις εξουσίας στο εσωτερικό των αγροτικών κοινωνιών, 5) η σημασία του αγροτικού νοικοκυριού για την οικονομία και την κοινωνία σε συνάρτηση με τα συστήματα κληροδότησης της γης και τη διαμόρφωση εργασιακών, έμφυλων, ηλικιακών, γενικά πολιτισμικών και άλλων σχέσεων στο εσωτερικό των οικιακών ομάδων, 6) η διείσδυση της βιομηχανικής οικονομίας στην ευρωπαϊκή ύπαιθρο μέσω της παραγωγής με ανάθεση και της εντατικής οικοτεχνίας, 7) η πολυαπασχόληση ως χαρακτηριστικό της οικογενειακής οικονομίας στην ευρωπαϊκή ύπαιθρο, σε συνάρτηση με τις μεταναστευτικές πρακτικές και την αγροτική έξοδο, 8) η αγροτική κοινότητα ως χώρος άσκησης εξουσίας και πολιτισμικής έκφρασης, 9) αγροτικές διαμαρτυρίες, εξεγέρσεις, αγροτικά κινήματα, πολιτική οργάνωση και πολιτικές εκφράσεις των αγροτών.

Summary: In the seminar we examine the development of rural economies and societies in Europe from the mid 18th century up to the interwar period and from a comparative perspective. We concentrate on the cases of France, Germany, Central Europe, Russia, Scandinavia, the Low Countries and Britain. During the period under consideration, in most of the European continent the population of the countryside as a whole was numerically considerable, although the processes of industrialization and urbanization gradually led to its current shrinkage. Within this context, the agricultural economy and the rural way of life continued to determine the functioning of European societies to a significant and sometimes dominant degree. In the seminar we discuss 1) the role of "agricultural revolutions" in the European economy, 2) the abolition of serfdom, the concomitant process of peasant liberation, and agrarian reforms in general, 3) the labour organization in agricultural economy, the gradual mechanization of agricultural production and their impact on rural economy and society, 4) the social stratification and the concomitant power relations within European rural societies, 5) the central place occupied by the household in rural economy and society in relation to land inheritance systems and the formation of labour, gender, age, cultural and other relations within domestic groups, 6) the penetration of home industry and the putting out system in rural Europe, 7)

pluriactivity as a considerable feature of the rural family economy in relation to migration patterns and the rural exodus, 8) rural community as power related and also cultural space, 9) agricultural protests, movements and revolts, the political organization and activities of farmers.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

- Byres, T. J., "The landlord class, peasant differentiation, class struggle and the transition to capitalism: England, France and Prussia compared", *The Journal of Peasant Studies*, 36/1 (2009), 33-54.
- Dipper, Ch., *Die Bauernbefreiung in Deutschland, 1790-1850*, Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz, Kohlhammer, 1980.
- Gauthier, Fl., *La voie paysannedans la revolution francaise: L'exemple de la Picardie*, Paris, F.Maspero, 1977.
- Lehning, J. R., *Peasant and French. Cultural Contact in Rural France During the Nineteenth Century*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995.
- Moeller, R. G., *Peasants and Lords in modern Germany: Recent studies in agricultural history*, London, Sydney, George Allen and Unwin, 1986.
- Mitterauer, M., «Οικογενειακοί σχηματισμοί της υπαίθρου στη σχέση τους με το φυσικό περιβάλλον και την τοπική οικονομία» (μετάφραση Μ. Παπαθανασίου), στο Μ. Παπαθανασίου (επιμ.), *Αναζητήσεις της νεότερης γερμανόφωνης ιστοριογραφίας*, Θεωρία και Μελέτες Ιστορίας τ. 18, Αθήνα, Ε.Μ.Ν.Ε. Μήμων, 279-305.
- Moon, D., *The Russian peasantry 1600-1930: the world the peasants made*, London, New York, Addison Wesley Longman, 1999.
- Perkins, J. A., "The German Agricultural Worker 1815-1914", *The Journal of Peasant Studies*, 11/3 (1984), 3-27.
- Rösener, W., *Οι αγρότες στην Ευρώπη*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999.
- Whittle, J. (ed.), *Servants in Rural Europe 1400-1900 (People, Markets, Goods: Economies and Societies in History, Volume 11)*, The Boydell Press, 2017.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ / COSTAS GAGANAKIS

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Κατάκτηση, ευαγγελισμός, εμπόριο, εκπολιτισμός: Η άνοδος των αποικιακών αυτοκρατοριών και ο μετασχηματισμός του αποικιοκρατικού αφηγήματος, 16^{ος}-18^{ος} αιώνας

Subject: Conquest, evangelization, commerce, acculturation: The rise of colonial powers and the transformation of the colonialist narrative, 16th-18th centuries

Περίληψη: Το σεμινάριο θα επικεντρωθεί στην πρώτη φάση εδραίωσης των ευρωπαϊκών αποικιακών αυτοκρατοριών, από τα ταξίδια του Κολόμβου στα τέλη του 15^{ου} αιώνα μέχρι την εποχή της παρακμής τους, από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα. Σε αυτή την πρώτη φάση, μείζονα θέση κατέχει η νέα, αμερικανική ήπειρος, η οποία και αποτελεί πόλο έλξης για τέσσερις ευρωπαϊκές δυνάμεις, την Πορτογαλία, Ισπανία, την Αγγλία και τη Γαλλία. Η πορεία της ευρωπαϊκής αποικιακής εξάπλωσης γνώρισε δραματικές διακυμάνσεις, στενά συνυφασμένες με τις ραγδαίες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή ήπειρο: Ο ανταγωνισμός στους πρωτοπόρους Πορτογάλους και Ισπανούς, η χάραξη εθνικών στρατηγικών αποικιακής εξάπλωσης από τα βασίλεια της Αγγλίας και της Γαλλίας, και κατόπιν από ανερχόμενες δυνάμεις όπως η Ολλανδία, η κρίση της Μεταρρύθμισης και οι θρησκευτικοί πόλεμοι που αυτή πυροδότησε, όπως και ιδιαίτερα ο μαζικός εποικισμός του Νέου Κόσμου από θρησκευτικούς αντιφρονούντες του 17^{ου} αιώνα, οι εξεγέρσεις και κατόπιν τα επαναστατικά κινήματα στις ευρωπαϊκές αποικίες και η νέα, εχθρική θεώρηση του Διαφωτισμού στην αποικιακή εξάπλωση και στην αποικιακή δουλειά, σηματοδοτούν αυτή την πρώτη φάση της ευρωπαϊκής αποικιακής εξάπλωσης.

Δεύτερο βασικό αντικείμενο του σεμιναρίου, ο μετασχηματισμός του ευρωπαϊκού αποικιοκρατικού αφηγήματος αυτής της πρώτης περιόδου αποικιακής εξάπλωσης, που σχηματικά συνοψίζεται στο σχήμα «κατάκτηση, ευαγγελισμός, εμπόριο, εκπολιτισμός»: Η κατάκτηση και υποδούλωση των ιθαγενών κοινωνιών, ο αποδεκατισμός τους και η υποκατάστασή τους από μαζικά εισαγόμενους αφρικανούς σκλάβους, η προσφυγική διασπορά στον Νέο Κόσμο που προκάλεσαν οι θρησκευτικοί πόλεμοι στην Ευρώπη, η κλιμάκωση των ευρωπαϊκών συρράξεων πέρα από τα όρια της Ευρώπης, η ανάδυση νέων, μεικτών ταυτοτήτων μέσα από τον πολλαπλασιασμό των κοινωνιών μιγάδων και κρεολών, ο ανταγωνισμός των εθνικών οικονομιών, προσανατολισμένων στην κυριαρχία επί της παγκόσμιας αγοράς, με κυρίαρχη έκφραση τους «εταιρικούς πολέμους» του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα, η μεταλαμπάδευση του δημοκρατικού, επαναστατικού φρονήματος, αρχικά από την Ευρώπη στις κοινωνίες του Νέου Κόσμου και κατόπιν σε αντίστροφη πορεία στη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα, όλα αυτά παρήγαγαν εθνογραφίες, οι οποίες αναπόφευκτα δεν αφορούσαν μόνο τους κατακτημένους ιθαγενείς, αλλά συμπεριέλαβαν και τους ίδιους τους Ευρωπαίους, συμβάλλοντας στον επαναστατικό μετασχηματισμό της ευρωπαϊκής αυτοθεώρησης και στην ανάδυση μιας νέας, μαζικής, πολιτικής συνείδησης.

Summary: The seminar will focus on the first phase of the rise of European colonial empires, from the voyages of Columbus in late 15th century to their era of decline, mid-18th century. In this, first phase, the American continent takes the central stage, being claimed by four European powers, Portugal, Spain, France and England. The European colonial expansion met with dramatic fluctuations, closely intertwined with major events in the European continent: Competition with the Portuguese and Spanish colonial pioneers, the evolution of national strategies of colonial expansion and imperialism by the kingdoms of England and France, and subsequently by rising powers, such as Holland, the Reformation crisis and the Wars of Religion it unleashed, the mass colonization of the New World with European religious dissenters in the 17th century, the revolts and later revolutionary movements in European colonies, the new, hostile perception of colonial expansion and colonial slavery brought forth by the Enlightenment, constitute landmarks in this, first phase of European colonial expansion.

Second major subject of the seminar, the transformation of the European colonialist narrative during this first phase of colonial expansion, which can be summarized as “*conquest, evangelization, commerce, acculturation*”. The conquest and subjugation of indigenous societies, their demographic annihilation and substitution by mass-imported African slaves, the refugee diaspora in the New World, engendered by the European Wars of Religion, the climaxing of European conflicts and their spill-over beyond the European continent, the emergence of new, mixed-race and Creole societies, the rivalry between European national economies aiming at the domination of the world market, with its most potent expression in the “merchant wars” of the 17th and 18th centuries, the spread of democratic, revolutionary ideals, initially from Europe to the New World and subsequently, the other way around during the 18th century, all these generated ethnographies which inevitably did not refer only to the subjugated indigenous populations, but also encompassed the Europeans, contributing to the revolutionary transformation of the European worldview and the rise of a new, mass political consciousness.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Blackburn, Robin, *The Making of New World Slavery. From the Baroque to the Modern, 1492-1800*, Λονδίνο, 2010.

Duffy, Eve & Alida C. Metcalf (επιμ.), *The Return of Hans Staden. A Go-Between in the Atlantic World*, Βαλτιμόρη, 2012.

Hart, Jonathan, *Comparing Empires. European Colonialism from Portuguese Expansion to the Spanish-American War*, Λονδίνο, 2003.

Kidd, Colin, *The Forging of Races. Race and Scripture in the Protestant Atlantic World, 1600-2000*, Κέμπριτζ, 2006.

Pagden, Anthony, *Lords of all the World. Ideologies of Empire in Spain, Britain and France, c.1500-c.1800*, New Haven, 1998.

Swingen, Abigail, *Competing Visions of Empire. Labor, Slavery, and the Origins of the British Atlantic Empire*, New Haven, 2015.

Tiné, Herald-Fischer & Susanne Gehrman (επιμ.), *Empires and Boundaries. Rethinking Race, Class and Gender in Colonial Settings*, Λονδίνο, 2009.

Tracy, James, *The Rise of Merchant Empires. Long-Distance Trade in the Early Modern World, 1350-1750*, Κέμπριτζ, 1990.

Tricoire, Damien, *Enlightened Colonialism. Civilization Narratives and Imperial Politics in the Age of Reason*, Λονδίνο, 2017.

Wallerstein, Immanuel, *The Modern World System*, 2 τόμοι, Berkeley, 2011.

ΚΩΣΤΑΣ ΡΑΠΤΗΣ / KOSTAS RAPTIS

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Ευγενείς στη νεότερη και σύγχρονη Ευρώπη

Subject: Nobility in modern and contemporary Europe

Περίληψη: Το σεμινάριο εξετάζει τους οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικο-πολιτισμικούς όρους ύπαρξης, αναπαραγωγής και διάκρισης (ή όσμωσης) των ευγενών, ενός ολιγάριθμου αλλά δυσανάλογα ισχυρού και εμπορου κοινωνικού σχηματισμού, ο οποίος, παρά τη βαθμιαία απώλεια προνομίων και της πολιτικής του πρωτοκαθεδρίας κατά τον 19^ο αιώνα εξακολουθεί να επηρεάζει καθοριστικά την ιστορία των περισσότερων χωρών της Δυτικής, Κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης τουλάχιστον μέχρι τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αναδεικνύονται η πολυμορφία, οι έμφυλοι ρόλοι, οι παράγοντες συνοχής και διαφοροποίησης των ευγενών και ειδικότερα ο ενοποιητικός και συνάμα διακριτικός ρόλος της ευγένειας, της αριστοκρατικής δηλαδή κουλτούρας στις ευρωπαϊκές κοινωνίες από τα τέλη του 18^{ου} ως τα μέσα, τουλάχιστον, του 20^{ου} αιώνα.

Summary: The seminar examines the economic, political and social-cultural terms of existence, reproduction and distinction (or osmosis) of the nobility, a tiny but disproportional powerful and wealthy social group, which, despite the gradual loss of privileges and political hegemony continues exercising a great impact on the history of most western, central and east European countries at least till the First World War. It also focuses on the multiformity, the role of gender, the factors of cohesion and differentiation within the nobles, and especially on the unifying and at the same time distinctive role of noble culture in european societies from the late 18th till at least the mid-20th century.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected bibliography

- Ράπτης Κ., «Επιβιώσεις και προσλήψεις του Μεσαίωνα στη νεότερη και σύγχρονη Ευρώπη: η περίπτωση των ευγενών», στο: *Ο «σκοτεινός» Μεσαίωνας*, Εταιρεία Σπουδών Σχολής Μωραΐτη, Αθήνα 2010, 145-174
- Bush M. L., *The European Nobility*, τομ. 1-2, Manchester 1983-1988
- Cannadine D., *The Decline and Fall of the British Aristocracy*, Λονδίνο 1990
- Dewald J., *The European Nobility 1400-1800*, Καίμπριτζ 1996
- École Française de Rome, *Les Noblesses Européennes au XIXe Siècle*, Ρώμη 1988
- Higgs D., *Nobles in Nineteenth Century France: The Practice of Inegalitarianism*, Βαλτιμόρη/Λονδίνο 1987)
- Lieven D., *The Aristocracy in Europe 1815-1914*, Columbia University Press 1994
- Mayer A., *The Persistence of the Old Regime. Europe to the Great War*, Ν. Υόρκη, 1990
- Mosse W., "Nobility and Middle Classes in Nineteenth-Century Europe: A Comparative Study", στο: Kocka J./Mitchell A. (επιμ.), *Bourgeois Society in Nineteenth-Century Europe*, Λονδίνο 1992, 70-102
- Stone L./Fawtier Stone J. C., *An Open Elite? England 1540-1880*, Οξφόρδη 1984

MAYPOMIXALH EYΘYMIΛ / MAVROMICHALI EFTHYMIΛ

43

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Caravaggio (1571-1610): Η τέχνη του ρεαλισμού στη Ρώμη κατά τον 17^ο αιώνα

Subject: Caravaggio (1571-1610): the art of realism in 17th century Rome

Περίληψη: Στο σεμινάριο αυτό θα εξετασθεί το έργο του Caravaggio, με έμφαση στη θρησκευτική του ζωγραφική, και η υποδοχή και πρόσληψή του κατά τον 17^ο αιώνα. Θα παρουσιαστούν επίσης οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις που έχουν επιχειρηθεί έως τώρα στις εικονογραφικές και τεχνολογικές καινοτομίες που εισάγει.

Summary: This seminar will examine Caravaggio's work, with an emphasis on his religious painting, as well as its reception during the 17th century. Interpretative approaches to the iconographic and stylistic innovations that he introduces will be also presented.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία / Selected bibliography

Bayer Andrea (ed.), *Painters of Reality: The Legacy of Leonardo and Caravaggio in*

- Lombardy, Exh. Cat., Yale Univ. press, 2004.
- Carrier David, *Principles of Art History Writing*, Pennsylvania University Press, University Park, Pennsylvania, 1991.
- Fried Michael, *The moment of Caravaggio*, Princeton Univ. Press, N. Jersey 2010.
- Hibbard Howard, *Caravaggio*, Icon ed., Boulder 1983.
- Gash John, *Caravaggio*, Chaucer press, 2004.
- Graham-Dixon Andrew, *Caravaggio: A Life Sacred and Profane*, Allen Lane, London 2009.
- Koch Pietro, *Caravaggio, the Painter of Blood and Darkness*, Gunther Ed., Rome 2004.
- Langdon Helen, *Caravaggio: A Life*, Publico 1998.
- Morfitt John F., *Caravaggio in Context: Learned Naturalism and Renaissance Humanism*, Jefferson, Mcfarland and Company, 2004.
- Smith O' Neil Maryvelma, *Giovanni Baglione: Artistic Reputation in Baroque Rome*, Cambridge Univ. Press, N. York 2001.
- Varriano John L., *Caravaggio: The Art of Realism*, Pennsylv. Univ. Press, Penns. 2006.
- Wohl Alice, Wohl Hellmut, Montanari Tommaso (eds.), *Giovan Pietro Bellori: The Lives of the Modern Painters, Sculptors and Architects*, Cambridge Univ. Press, Cambridge 2006.

MAYPOMIXALH EYΘYMIA / MAVROMICHALI EFTHYMIA

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Πρώιμη Φλαμανδική Ζωγραφική

Subject: Early Netherlandish Painting

Περίληψη: Θα εξετασθούν οι αφετηρίες και ο χαρακτήρας της πρώιμης Φλαμανδικής ζωγραφικής, η ακμή της, με έμφαση στο έργο του Jan van Eyck (1390 περ.- 1441), και η επίδραση που άσκησε στην Ιταλική ζωγραφική του 15^{ου} αιώνα.

Summary: This seminar will examine the origins and character of Early Netherlandish Painting, its culmination period in the work of Jan van Eyck (c.1390-1441) and its impact on the Italian painting of the 15th century.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected bibliography

- Frere J. Cl., 1997. *Early Flemish Painting*, Paris.
- Heck Ch., 2003. *L' art Flamand et Hollandais-le Siecle Des Primitifs 1380-1520*, Paris.
- Kendrich S. Mc., 2003. *Illuminating the Renaissance : The Triumph of Flemish Manuscript Painting in Europe*, Los Angeles.
- Nash S., 2008. *Northern Renaissance Painting*, Oxford.
- Nuttal P., 2004. *From Flanders to Florence: The Impact of Netherlandish Painting, 1400-1500*, New Haven & London.
- Panofsky E., 1971. *Early Netherlandish Painting*, London, Vol.I (text) and Vol. II (Plates).
- Sander J. – Kemperdinck S. , 2009. *The master of Flemalle and Roger van der Weyden*, Berlin. (Catalogue)
- Stroo C., 2006. *The Flemish Primitives I : The Master of Flemalle and Roger van der Weyden Groups*. (Catalogue of Early Netherlandish Painting: Royal Museums of Fine Arts of Belgium)
- Stroo C., 2006. *The Flemish Primitives II : Bouts, Christus, Memling, Goes*. (Catalogue of Early Netherlandish Painting : Royal Museum of Fine Arts of Belgium)
- de Vos D., 2003. *The Flemish Primitives: The masterpieces*, Princeton.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ / DIMITRIS PAVLOPOULOS

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Οι Εικαστικές Τέχνες στην Ελλάδα κατά τις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα. Θεσμοί - Εκθέσεις - Αγορά

Subject: The Visual Arts in Greece during the first decades of the 21st century. Institutions - Expositions - Market

Περίληψη: Στα σεμινάρια πρόκειται να μελετηθεί ο χαρακτήρας του φαινομένου των εικαστικών τεχνών στη χώρα μας κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα και κατά τον 21^ο αιώνα. Σκοπός, η προσέγγιση φορέων και ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον χώρο των εικαστικών τεχνών, η παρουσίαση και η ανάλυση της μείζονος εκθεσιακής δραστηριότητας, ο διάλογος με έμπειρους παράγοντες από την αγορά έργων τέχνης στην Ελλάδα. Οι μεταπτυχιακοί σπουδαστές θα έχουν ευκαιρία να προβληματιστούν, να

υποβάλουν τις ερωτήσεις τους, να ασκηθούν στη συγγραφή εργασιών με θέματα που θα επιλέξουν ή θα προτείνουν μετά και από τη σύμφωνη γνώμη των διδασκόντων. Έτσι, θα συντελεστεί υπό πραγματικές συνθήκες η μετάβασή τους από τη θεωρία στην πράξη, από τη γνώση στην εφαρμογή της.

Summary: The seminar will take place at a hall arranged by Alpha Bank, in the center of Athens, and is open to graduate students and its aim is to examine the state of the visual arts in Greece during the second half of the 20th century and at the first decades of the 21st century. One of the goals is to do a general survey of the institutions and foundations that are active in the visual arts and to analyze the types of exhibitions are planned/offered, as well as enter into a dialogue with the professionals and experts in the art field. The seminar entails lectures, where the graduate students will have the unique opportunity to examine aspects of visual arts, submit questions and to prepare academic papers on subjects the students have proposed or suggested by the professors. This seminar will give the opportunity to transition from theory to practice, starting with the conceptualization and into realization in a natural way.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Βελένη Θ., *Θέματα Πολιτιστικής Διαχείρισης. Σημειώσεις Μαθήματος Πολιτιστικής Διαχείρισης (Arts Management) του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος*, Θεσσαλονίκη 2018.

Ζούνης Π., *Η πολιτιστική χορηγία ως μέσο επικοινωνίας*, εισαγωγικό σημείωμα Ε. Γλόκατζη-Αρβελέρ, Θεσσαλονίκη 2001.

Ιστορία της Τέχνης, 1-7, 2013-18 (<https://istoriatechnisinfo.wordpress.com/about/>, 29 Μαΐου 2019).

Κυριαζή Ν. (επιμ.), *The George Economou Collection*, Αθήνα 2011.

Λάββας Γ. Π., *Ζητήματα Πολιτιστικής Διαχείρισης*, Αθήνα 2010.

Λαμπράκη-Πλάκα Μ. (επιμ.), *Στα άδυτα της Εθνικής Πινακοθήκης. Άγνωστοι θησαυροί από τις συλλογές της*, Αθήνα 2011.

Μεντζαφού-Πολύζου Ό. (επιμ.), *Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ / Μέτσοβο*, Αθήνα 2008.

Οίκος Δημοπρασιών Βέργος (<http://vergosauctions.com>, 29 Μαΐου 2019).

Οράτη, Ε. (επιμ.), *Η Συλλογή της Alpha Bank*, Αθήνα 2005.

Οράτη, Ε. (επιμ.), *Η Συλλογή της AlphaBank. Ελληνική Τέχνη από το 1920 έως σήμερα*, Αθήνα 2006.

Οράτη, Ε. (επιμ.), *Το βλέμμα του χρόνου. Ιστορίες εικόνων. Πίνακες από τη Συλλογή Σωτήρη Φέλιου*, Αθήνα 2009.

Παπανικολάου Π. Μ., *Μουσεία, μνήμη και κληρονομιά στην Ελλάδα. Η Πολιτιστική Ολυμπιάδα του 2004*, Θεσσαλονίκη 2017.

Παυλόπουλος Δ. (επιμ.), *Μουσείο Βούρου-Ευταξία (της Πόλεως των Αθηνών). Συλλογή Στάθη*, Αθήνα 1993.

Παυλόπουλος Δ. (επιμ.), *Μουσείο Βούρου-Ευταξία (της Πόλεως των Αθηνών). Οδηγός*, Αθήνα 1994.

Παυλόπουλος Δ., *Οδηγός Εκπόνησης Εργασίας. Από τη Θεωρία στην Εφαρμογή. Προπτυχιακή – Μεταπτυχιακή Εργασία, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Διδακτορική Διατριβή, Συγγραφή– Παρουσίαση– Υποστήριξη*, Αθήνα 2017.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A. Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

1. Ειδίκευση: ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος

A' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ιστορία Νέου Ελληνισμού I	3	15
Ιστορία Νέου Ελληνισμού II	3	15
Οθωμανική Ιστορία I	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) I	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) II	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

B' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ιστορία Νέου Ελληνισμού III	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) III	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
---	--------------------------	------

Ιστορία Νέου Ελληνισμού IV	3	15
Οθωμανική Ιστορία II	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) IV	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο

Διπλωματική Εργασία	ECTS
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία	
Σύνολο	30

2. Ειδίκευση: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Μεσαιωνική Ιστορία I	3	15
Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία I	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία I	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Μεσαιωνική Ιστορία II	3	15
Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία II	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία II	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Μεσαιωνική Ιστορία III	3	15
Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία III	3	15

Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία III	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο

Διπλωματική Εργασία		ECTS
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία		
Σύνολο		30

3. Ειδίκευση: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Α' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη I	3	15
Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη I	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη II	3	15
Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη II	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη III	3	15
Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη III	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο

Διπλωματική Εργασία	ECTS
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία	
Σύνολο	30

B. Περιεχόμενο/περιγραφή μαθημάτων

1. Ειδίκευση: Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος

Χειμερινό εξάμηνο (1ο)

Ιστορία Νέου Ελληνισμού I

Ο ελληνοβενετικός κόσμος (πολιτική οργάνωση, θεσμοί, ιδεολογία)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχαιακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με τις ιστορικές εξελίξεις, την πολιτική οργάνωση, τους θεσμούς και την ιδεολογική συγκρότηση του υπό τους Βενετούς ελληνικού κόσμου, από τον 13ο έως και τον 18ο αιώνα, στο πλαίσιο της ιστορίας του βενετικού Κράτους και της ιστορίας του Νέου Ελληνισμού.

52

Ιστορία Νέου Ελληνισμού II

Ο Νέος Ελληνισμός κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας (πολιτική οργάνωση, θεσμοί, ιδεολογία)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχαιακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με τις ιστορικές εξελίξεις, την πολιτική οργάνωση, τους θεσμούς και την ιδεολογική συγκρότηση του Νέου Ελληνισμού κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και της Ελληνικής Επανάστασης, σε σύνδεση με την ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του ευρύτερου ελληνικού κόσμου της εποχής.

Οθωμανική Ιστορία I (15ος-18ος αι.)

Το σεμινάριο, με βάση κυρίως πρωτογενείς πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με ζητήματα πολιτικής συγκρότησης, οικονομικών και κοινωνικών δομών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, καθώς και των μη μουσουλμάνων (*ζιμμήδων*) που ήταν υπήκοοί της, όπως και στις σχέσεις τους με την οθωμανική διοίκηση και τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς.

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία I

Η Ελλάδα στο διεθνές σύστημα

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στη διεθνή θέση της χώρας κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα, τη διεθνή της στρατηγική και την εφαρμογή της, καθώς και τον βαθμό της προσαρμογής της στις μετεξελίξεις του διεθνούς συστήματος. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στη συμμετοχή της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς (ΚτΕ, ΟΗΕ) και πολυμερείς διεθνείς διεργασίες (παγκόσμιοι πόλεμοι, Ψυχρός Πόλεμος, ευρωπαϊκή ενοποίηση).

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία II

Πολιτική, ιδεολογία και πολιτισμός

Το σεμινάριο εξετάζει πολιτικά, πνευματικά και ιδεολογικά ρεύματα της ελληνικής κοινωνίας κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα, καθώς και τη σχέση τους με τις πολιτικές και πολιτισμικές διεργασίες που συντελέστηκαν σε κάθε εποχή. Έμφαση αποδίδεται, επίσης, στην παρακολούθηση από την ελληνική πολιτική και την κοινωνία των διεθνών ιδεολογικών ρευμάτων.

Μάθημα Επιλογής

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ.

Εαρινό εξάμηνο (2ο)

Ιστορία Νέου Ελληνισμού III

Ο Νέος Ελληνισμός κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας (κοινωνία, οικονομία, πνευματικός βίος και πολιτισμός, ταυτότητες)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχαιακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με την κοινωνική οργάνωση, τις οικονομικές λειτουργίες, την πνευματική-πολιτισμική ιστορία και τη συγκρότηση των ταυτοτήτων του Νέου Ελληνισμού κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και της Ελληνικής Επανάστασης, σε σύνδεση με την ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του ευρύτερου ελληνικού κόσμου της εποχής.

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία III

Οικονομία και Κοινωνία

Το σεμινάριο εξετάζει θεματικά τις κύριες τομές στην ιστορική εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας τον 19ο και τον 20ό αιώνα. Μελετώνται η δομή της ελληνικής οικονομίας τον 19ο αιώνα, οι προσπάθειες εκβιομηχάνισης στον ύστερο 19ο αιώνα, οι οικονομικές εξελίξεις του Μεσοπολέμου, οι κοινωνικές δομές στις πόλεις και στην ύπαιθρο, η μεταπολεμική οικονομική ανάπτυξη.

Μάθημα Επιλογής

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ.

Χειμερινό εξάμηνο (3ο)

Ιστορία Νέου Ελληνισμού IV

Ο ελληνοβενετικός κόσμος (κοινωνία, οικονομία, πνευματικός βίος και πολιτισμός, ταυτότητες)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχειακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με την κοινωνική οργάνωση, τις οικονομικές λειτουργίες, την πνευματική-πολιτισμική ιστορία και τη συγκρότηση των ταυτοτήτων του υπό τους Βενετούς ελληνικού κόσμου, από τον 13ο έως και τον 18ο αιώνα, σε σύνδεση με την ιστορία της Βενετίας και στο πλαίσιο της ιστορίας του Νέου Ελληνισμού.

Οθωμανική Ιστορία II (19ος αι. - 1923)

Το σεμινάριο, με βάση κυρίως πρωτογενείς πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με ζητήματα πολιτικής συγκρότησης, οικονομικών και κοινωνικών δομών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά την περίοδο που συντελούνται μεγάλες αλλαγές (προσπάθειες εξευρωπαϊσμού και εκουγχρονισμού). Ιδιαίτερη σημασία δίνεται, με την αντιπαραβολή ελληνικών και οθωμανικών πηγών, στη θέση των μη μουσουλμάνων και στις επιπτώσεις της διάδοσης εθνικισμών και ιδιαίτερα του ελληνικού.

54

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία IV

Θεωρία της ιστορίας και ιστοριογραφία

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στην ιστοριογραφία γύρω από την ελληνική ιστορία του 19ου και του 20ού αιώνα, καθώς και στις πρακτικές επεξεργασίας των αρχειακών και άλλων πηγών που αφορούν την τεκμηρίωσή της. Εξετάζονται, επίσης, η σύγχρονη βιβλιογραφία για τη θεωρία της ιστορίας και τις πρακτικές του ιστορικού επαγγέλματος, καθώς και οι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους οι κοινωνίες προσεγγίζουν το παρελθόν τους.

Μάθημα Επιλογής

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ.

2. Ειδίκευση: Ευρωπαϊκή Ιστορία

Χειμερινό εξάμηνο (1ο)

Μεσαιωνική Ιστορία I

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της μεσαιωνικής Ευρώπης.

Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία I

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της πρώιμης νεότερης Ευρώπης.

Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία I

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της νεότερης και σύγχρονης Ευρώπης.

Εαρινό εξάμηνο (2ο)

Μεσαιωνική Ιστορία II

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της μεσαιωνικής Ευρώπης.

Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία II

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της πρώιμης νεότερης Ευρώπης.

Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία II

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της νεότερης και σύγχρονης Ευρώπης.

Χειμερινό εξάμηνο (3ο)

Μεσαιωνική Ιστορία III

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της μεσαιωνικής Ευρώπης.

Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία III

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της πρώιμης νεότερης Ευρώπης.

Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία III

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της νεότερης και σύγχρονης Ευρώπης.

3. Ειδίκευση: Ιστορία της Τέχνης

Χειμερινό εξάμηνο (1ο)

Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη I

Εξετάζεται η ζωγραφική στην τέχνη των Κάτω Χωρών κατά τον 15ο αιώνα μέσα στα ιστορικά της συμφραζόμενα. Έμφαση δίνεται στη θεωρία της εικονολογικής ερμηνευτικής προσέγγισης, στην πρόσληψη του έργου μεγάλων καλλιτεχνών από την εποχή τους έως σήμερα και στην υποδοχή εμβληματικών έργων.

Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη II

Εξετάζεται η ιταλική ζωγραφική και γλυπτική κατά τον 16ο και 17ο αιώνα μέσα στα ιστορικά της συμφραζόμενα. Έμφαση δίνεται στη θεωρία της τέχνης κατά την περίοδο αυτή, με τη μελέτη πρωτογενών θεωρητικών κειμένων, καθώς επίσης στην πρόσληψη του έργου μεγάλων καλλιτεχνών από την εποχή τους έως σήμερα και στην υποδοχή εμβληματικών έργων.

Εαρινό εξάμηνο (2ο)

Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη III

Εξετάζεται η γαλλική ζωγραφική και γλυπτική κατά τον 17ο αιώνα μέσα στα ιστορικά της συμφραζόμενα. Έμφαση δίνεται στη θεωρία της τέχνης της Γαλλικής Ακαδημίας Ζωγραφικής και Γλυπτικής κατά την περίοδο αυτή, με τη μελέτη πρωτογενών θεωρητικών κειμένων, καθώς επίσης στην πρόσληψη του έργου μεγάλων καλλιτεχνών από την εποχή τους έως σήμερα και στην υποδοχή εμβληματικών έργων.

Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη I

Μελετώνται τα έργα και οι δημιουργοί τους. Σκοπός του είναι η διεξοδική ανάλυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας (ζωγραφικής, γλυπτικής και χαρακτικής) στην Ελλάδα του 18ου και του 19ου αιώνα. Έμφαση δίνεται στην ερμηνεία των ιδιαιτεροτήτων των κάθε είδους εικονογραφικών μοτίβων με ανάδειξη των εκάστοτε νέων στοιχείων.

Χειμερινό εξάμηνο (3ο)

Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη II

Μελετώνται τα έργα και οι δημιουργοί τους. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η διεξοδική ανάλυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας (ζωγραφικής, γλυπτικής και χαρακτικής) στην Ελλάδα κατά τον 20ό αιώνα. Έμφαση δίνεται στην ερμηνεία των ιδιαιτεροτήτων των κάθε είδους εικονογραφικών μοτίβων με ανάδειξη των εκάστοτε νέων στοιχείων.

Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη III

Μελετώνται ο τεχνοϊστορικός και ο τεχνοκριτικός λόγος στην Ελλάδα κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η εμβάθυνση σε κείμενα ιστορίας της Νεότερης Ελληνικής Τέχνης και στους συντάκτες τους. Διακρίνονται τα ειδοποιά στοιχεία της τεχνοϊστορικής και της τεχνοκριτικής συγγραφής.